

2 KORIN

Mi iya Pol siya nu Maesedonia hir nwowa mi siya ta yokwowa ha wɔnkikin iikamim naingwo tɔbmiiyim om komii Korin hiranim simiiramɔn. Mi iya Taitas siya om Korin hir haiburgigin mi siya ha nɔtkin nu Masedonia tiririn Pol siiram mi siya om Korin hiranim iikamim kimidiniya siir ini boinmimauuɔ. Mi yokwowa yɔpiki Pol siya wɔnkiya biya ti iikam imiiram, sima saiir mwainim mi simiir nhirim simiir siyɔ bibiyeyim ina yɔtkiigigiyim. Mi simiir nhirim hiniina bi naingwokim Pol siya Adi Komii siir miyan inkamkin. Nɔngaka. Mi Pol siya hiriinan kigin mi siya ta yokwowa ha wɔnkin. Mi ta hiriinan saiirsika sima wa nwoki aingwowim siya aposel inkam kɔngikɔngin. Mi iriipi hiriinan siya Korin hiranim iikamim simiirin umir haingiriyiɔ haiginam wara mi boinki iki Biyan Inkam Komii siir isid nhirim yɔpikim paeprikab nwowim simiir whinkinsiis haiginuwim iikamim naingwo tɔbmiiyim nu Judia hiranim yɔpiki umir digworaekwo karamae nwowim simiiram. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara Jisis Kraiss siir aposel inkamkin mi Kara siir yai imiir boinourwokai haiginuwi. Biyanin Adi Komii kɔmiir Wanin siya kariir nimbinaamar naingwokin aposel inkam nwowam siir mi aiir miriyam. Mi ta yokwowa kara mi kɔmiir nomiyau ieya Timoti krirar wɔnkika kimiiramɔn. Mi tariinanin saeya wi kimiiram nɔti iikamim Adi Komii siir piugana

saiirɪm, warɪ om Korin hir nwowɪm. Mi iikamɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siirɪm, ɪkɪ hɪnda tɪnda nwowɪm mi Grik nu haɪmii haɪmii nhɪrɪm sɪmiir hiraniɪm yɪm ɪriipɪ hɪriinan. ² Kara ha naingwowi Adi Komiiyɪn krɪmiir Adɪn mi krɪmiir Biyan Inkam Komii ɪkɪn Jisɪs Krai kɪmiirɪn wɪ sowani hɪauwi naingwobumbu mi ɪriipa nongwomamair ae.

Pol siya Adi Komii siirɪn mɪnsi boɪn wadɪekikɪn siirɪn siya whɪnkɪnsiis haigɪniugɪn

³ Krɪma Adi Komii siir ɪnɪg ɪir hainan prapraski, krɪmiir Biyan Inkam Komiiyɪn Jisɪs Krai siir Adɪn. Krɪma ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm, siya krɪmiir Adgɪn yɪpɪkɪ, krɪmiirsi naingwokwonanaeyɪn, siir bwamkɪ bwamkɪn. Mi krɪmiir kwoɪn ɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwam hikɪm krɪmiir nɪmbiniyɪm sɪmiirsi. ⁴ Siya krɪmiir kwoɪn ɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwikɪn hikɪm krɪmiir nɪmbiniyɪm sɪmiirsi warar. Mi hɪriinankɪ niuwi mi nɪm krɪma wɪ ɪkɪ iikam nhɪrɪm sɪm nikɪ whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪm mi wɪ sɪmiir nwokɪ ɪsiimauuwɪm hɪka sɪmiir nɪmbiniya saiirsi. Mi krɪma sɪmiirɪn wa whɪnkɪnsiis haigɪniui, tɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siya whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪm krɪmiir. ⁵ Yɪm tɪ dimɪnɪm sɪmiir bwamkɪbwamɪn yɪo hɪnɪngɪn, dimɪn bibiyɪe whɪekakɪm wɪ krɪmiir nɪmbini, krɪmiir kɪmpɪpisu haigɪniuwam ta biya sɪma tɪra Krai siir sɪma kɪmpɪpisu haigɪniuwa saiir hɪriinan. Mi tɪ hɪriinan siyɪu kaimwowɪn tɪkɪ hikpai hikpaiyɪm nɪtɪm krɪmiirɪn wɪ sɪma kɪmpɪpisu haigɪniuwi. Mi tɪ hɪriinan siyɪu kaimwowɪn Krai siya wɪ krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwi, tɪ dimɪn taemɪnɪm Krai siir wokmai haigɪniuwa mi krɪma wɪ iikam nhɪrɪm sɪmiir wara

nwoki wokmai haiginuwim. ⁶ Iikamim dimin biye Timoti kririir tirkim. Dimusi rani, krira kimiirin Adi Komii siir yai aair boinmimauugo kimiirin mi sima ini kimiirar mi whinkinsiis haiginu mi kimiirar mi wokmai haiginu ta saiir ninokninkinim hinin, Adi Komii siya wi kimiirar mi whinkinsiis haiginuwi mi mhoiyya siya wi kimiirar mi anmaiwarkainaei. Mi inkamin dimin biye kimiir tirin mi krimiirin Adi Komii siyar swoki whinkinsiis haiginuwi. Mi sima kinsiis haiginuwi kwoin miyikak nwowim. Dimusi rani, mhoiyya hikpai hikpaiyim nimbini mi kiriirin ha kimbipisu haiginuwi mi kira ta saiirsiiyin wa kipi nikwokrimkrip Adi Komii siya wi kariirar whinkinsiis haiginuwi, ta biyya siya whinkinsiis haiginuwa kririir saiir hiriinan. ⁷ Nikrira iikam kimiirin ina ninokninkinim. Fiya hikpai hikpaigi nimbiniyim kimiir kimbipisu haiginuwam, ti hikim kima ini kriraka mi inkin haiyim. Krira ina ninokninkino, Adi Komii siya kimiirin wa whinkinsiis haiginuwi, kimiir wokmai haiginuwam, ta Adi Komii siya mi whinkinsiis haiginuwa, kririir wokmai haiginuwam saiir hiriinan.

⁸ Mi nikrira hiriinanar naingwowi, wim kima ti hikpai hikpaiyim kririir nimbiniyim nu komii Esia hir, kima simiirin bidiyar mi inokninkinim. Hikpai hikpaiyim kririir nimbiniyim hindara ninkin iduduraraowi mi ini kririir kirie aair haiburim mi krira pariiparii pi naowim. ⁹ Krira hiriyyar yaingwo, krira wa naowi. Mi iyya ti dimin taemin hiriinanam kririir nimbiniyim mi krira pi hiriyyar naingwowi, krira wi dig nwo rani,

kririirin sima whinkinsiis haiginiugin ta saiir ninokninkinim Adi Komiiyin yipiki naokaowim sim hidninsiin idwowin siya siyaargin kririir whinkinsiis haiginiuwiyin. ¹⁰ Siya kririirin bidiyar mi whinkinsiis haiginiuwun ti dimin biye biyeyim kririir nimbiniyim simiirsi warar mi hiriinan saiirsika, krira paninsi yaosi. Mhoiyya siya kririirin wa swoki whinkinsiis haiginiuwi. Krira hiriyyar naingwowi, mhoiyya siya wi kririirar swoki whinkinsiis haiginiuwi mi wi kririirar mi kigriiraowi. ¹¹ Ta kima whinkinsiis haiginiuwa kririir saiir hiriinan, ta kima kwis boinkiya Adi Komii siiram kririir whinkinsiis haiginiuwam, kima wi hiriinan tir. Mi mhoiyya iikam nhirim sima hiriinan wakaei Adi Komii siya dimin taeminim kima kwisboinim siiram, kririir whinkinsiis haiginiuwam, siya simiir bidi wakaeysin mi sima wi siir inig iir hainanprapraskii mi wi hinina boinkii, siya wadiek. friig.

Pol siir kwoinin ina swoki kisina haigiyin mi siya om Korin hiriir bi namkin

¹² Nikrira ti dimin imiiram in ini maigimaigar mi okiyo kririir kwoinin kririirin hinina boinkin, tiki miyim ti krira mriiyokiyokiyim iki omom omomim sim mi kimiir waraur, yim wadie kanaigim, Adi Komii siir naeyuun siyar bidi whinkinsiis haiginiuwun kririirin. Kririir siyu iirsiyar ti krira tirin biya iikamim simiir whwonkam ida, yim tiriiginim yim kaimwokinar bidi ywowim. Mi ti nuin siir tiran siyuim ti iikam ima ninokninkiniyin yo kririir bi whinkinsiis haiginiugin ti dimin taeminim simiir tiramin. Nngaka Adi Komii sasaargin kririir whinkinsiis

haiginiuwun ti dimin taemin imiir tirim. Krira ti siyu iir napko iya krira iikamim nuanim kimaka waraur nwowa mi krira iikam kimaka ti hiriinan siyu iir asi mi apkripkaigo mi krira ta saiiram mairgimairga prasae bi kinko. ¹³ Mi ti yayim ti kara winkyim kimiiram ta yokwo aiir simiir yaimwokiyaimwowim yim aowa nwo rani. Mi yim kimiiram minam winkikim kima sibgu ninokninkinim wari yayim kara winkyim kimiiram mi wari kimar mwaini simairgim. Kara ha naingwowi, kima ti dimin taemin imiirin ina sibgu inokninkinim. Mi tariinanin kima ini inkam krimiirarar niki inokninkinsasaeyim mi an kara ha naingwowi, mhoiyya kima krimiir siyu iirin wi hainngi sibgu inokninkini. ¹⁴ Mi taka iya Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya swoki iti mi krimiirin siya swoki anmaiwarkainaei mi krira wi mairgimairga kimaka nwowi, ta kima nwowa Kraisaika, saiir hiriinan. Mi kima wi mairgimairga krimiiram nwowi yipiki aposel inkamim yipiki kimiir boinmimauuim ta yai kibe aiir mi kimiir whinkinsiin haiginiuwim, ta yayia saiir yaimwokiyaimwo imiir.

¹⁵ Kara hiriyyar naingwokin kima kariiram wari mairgimairga prasae kin tani. Mi kara biyyin pi hinina boini, kara kimiiram wa niti kimiir kignakiiyam mi kara wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginiuwim, idipidip mairgimairga kima nwowam. ¹⁶ Mi iya kara kimiir kignakiiyam naingwowi, kara nam in nu haimii Masedonia hiriir mi mhoiyya nu haimii Masedonia hir haiburgigi mi kara wa swoki iti kimiiramar mi kima wari kariir nwoki whinkinsiis haiginiuwim

mi kariirin wa nwoki ikropkiyim nu haimii Judia hiriir mi kara kimiirin wi idipidip asi kigi. ¹⁷ Mi kima hiriayar naingwowi ta iya kara nimbina kimiir kignakiyam kara nonkwowa mi tari kara ti dimin taeminim simiir bi sibgu aingwo omokin mi kariir kwoinin hiriinansi swoki kisina haigigin, ha? Mi kima hiriayar naingwowi, an kara ini ti nuin siir inkam biyienan ywowin yipiki ti hiriinan boinkiyin, ihi, kara wa niti mi kariir kwoinin kara hiriinan tiram naingwo rani, yi ini ningakinngar ywowiskiyin! ¹⁸ Adi Komii siir hiriinan, yio siya inokinokin yai mwowar boinanaeikin. Mi an kara iriipi hiriinan inokinokin yaimwo imiirarar mi boinikin. Mi kara kimiirin ha bi boinkin kara wi kapi niti mi iya kariir kwoinin ha naingwowi, kara wi nit rani. Kara kimiirin wi hiriinan boin tani ningaka. ¹⁹ Sailas, Timoti mi karar, krima inokinokin kimiirin Adi Komii siir yinisimin Jisis Kraiss, siirar boinmimauugin. Kima ina ninokninkinim Kraiss siya dimin sim whir bi swoki imbin miminkin siya tiramin. Mi ta siya boinkiya mi mhoiya siir kwoinin wi swoki kisina haigi rani. Ningaka. Diminin siya boinim simaargin. ²⁰ Mi ti hiriinan tirim mi ti nimbinpai nimbinpaiyim yipiki Adi Komii siya boinkiyim yim ini kaimwokina hiriinanar mi imbiyamim. Dimusi rani, krima Adi Komii siir inig iir hainan prapas boinkikim, kiriir yaiya ya yai Kaimwo aeyarga. ²¹ Adi Komii sasaargin yipikin krimiir whiekakar whinkinsiis haiginuwiyin, Kraiss saika nwirua nwowam. ²² Krimiirin Adi Komii siyar nimbingin siyamar mi siir naeyuin siirin siyar mi haigi haiginu krimiir kwoinain mi ti dimin

sim hiriinanin krɛmiirin siyar mi hauu krɛmiir nɛisiimauuwam hinɛn, mhoiɛya siya wi krɛmiir hauuwi dimin taeminim.

²³ Mi kara ti digworaekwowim simiir nɛksisaei, Adi Komii siya kariir kwoin iirin ina ninoknɛnkinin mi ti siirin wi siyar ninoknɛnkin haiginuwi. Mi kara ti dimin taemin imiirin kaimwowar boinkii. Kara biyin om Korin warauran iikamim kimiir bi nini kignikim, nu haimii Masedonia tirankin kara bi nitkin. Dimusi rani, kara iikam kimiirin io nwowim pi boriisopi wim wi yaimwo whwonkamim nigi niga pi nwowisi. ²⁴ Krɛma kimiirin ti hiriinan bi boinkim, krɛma kimiirin ti digworaekwowim Adi Komii siirim kima naingwo tibmii kinim simiir warar nɛnkin kigirkaki. Nɛngaka krɛma ta saiirin ina ninoknɛnkinim kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siiram naingwo tibmiiya ya ini ywowa. Mi nim krɛma, kimaka minam mirii, maingimainga kimiir nwowaiginuwiwim mi kirie nwowim. Iriig.

2

¹ Mi ta hiriinan saiirsika, kara ha naingwowi kara wi kimiram waraur swoki it rani kima naingwoyimyoksi mi hikak kima nwosi. ² Mi kara kimiir kwoin iir kiyopsibgi haiginuwi io whwonkam kima nanaowam mi kariirin wi nhinga tiri, maingimainga kara nwowamin? Nɛngaka. Kara ti iikamim simiir kwoin imiir kiyopsibgi haiginuwiwim pi boriisopi io whwonkam sima nanaowim, yipiki inokinok kariir nwowaiginuwiwim maingimainga. Nɛngaka. ³ Kara iikam kimiir nini kignakiyim pi boriisopi an wi maingimainga karamae kima

pi nwowaiḡin̄uwisi. Kara ha naingwowi, kima kariirin̄ hiriinanar whinkinsiis haiḡin̄u kripkai, hiriinan maḡḡimaḡgar nwo kripkaiyim. Mi ta yokwowa kara w̄nkiya biya iikam̄ kimiiram, kara kimiirin̄ m̄n boinkikin̄ digworaekwowim̄ maḡḡimaḡga nwo karamae kara nwowiyim̄ simiir. Mi kara h̄riiyar naingwowi, iya kara maḡḡimaḡga mi owiyim̄ mi wim̄ kima iriipi hiriinan, ini maḡḡimaḡgar mi owim̄. ⁴ Mi iya kara yokwo kimiiram̄ w̄nin, kariir̄ kwoin̄in̄ miyik̄ miyik̄nan̄ bi nwo kikin̄. Mi iya kara ta yokwowa kimiiram̄ w̄nkiya kara hindara nou w̄nkikin̄. Kara m̄nsi naingwoyim̄yokikin̄, war̄i dim̄in̄ biyeyim̄ kimiir̄ kwoin̄au waraur̄ nwo kaiyim̄ kimiirin̄ w̄i sim̄ pī n̄piyaokiisi. Mi ta yokwowa kara kimiiram̄ m̄nam̄ bi w̄nboinkikin̄ hik̄ kimiir̄ hauuam̄. N̄ngaka kara kimiiram̄in̄ m̄nsi w̄nboinkikin̄ kima kara naingwokwowiya kimiiram̄ saiir̄ n̄nokn̄nk̄in̄im̄. Iriig.

Pol siya m̄n boink̄in̄ om̄ Korin̄ h̄ran̄ iikam̄in̄ simā t̄i inkam̄in̄ ȳip̄ikī dim̄in̄ biȳē t̄ir̄in̄ siir̄ swokī ik̄unam̄.

⁵ Mi inkam̄in̄ ȳip̄ikī dim̄in̄ taem̄in̄ biȳē t̄ir̄in̄, siya w̄i kwoin̄ whwokwoka nwowam̄in̄ w̄i kariirarā kipī nwo haiḡin̄u. Mi siya w̄i iikam̄ hoingak̄ kwoin̄ whwokwoka nwowam̄in̄ w̄i kimiir̄ warar̄ tim̄i ohaiḡin̄u. Mi kara t̄i inkam̄in̄ igaō yaī siir̄ dim̄in̄ biyeyim̄ simiir̄ warā boin̄ tani. ⁶ Mi dim̄in̄ taem̄in̄im̄ iikam̄ kimā t̄ir̄im̄ siir̄, t̄i dim̄in̄ biyeyim̄ siya t̄ir̄im̄ simiirsi, yim̄ b̄idī digiyim̄. ⁷ Mi tariinan̄in̄ iikam̄ kimā w̄i siir̄ dim̄in̄ biyeyim̄ siya t̄ir̄im̄ simiir̄ simiirā kipī naingwokwonanaei, yim̄ b̄idī digiyim̄ mī b̄idī haiyoprindiȳium̄igiyim̄.

Mi kima siirin yai miyik imirarar boinmimauu mi siirin sibgu siiboboinu haiginiu mi ti dimin taemin hiriinanin yim wi siir kiyopsibgi haiginiu rani, siir kwoinin biye siya nwowiguskiyam nningaka. ⁸ Mi hiriinankiniuwi mi kara kimiirin pi igao yai hinina boinkii, kima siirin hinina diisimauu, kima siiram naingwokwonanaei mi siirsi mi aingwoyimyoki. ⁹ Kariir kwoin komiirin hinina naingwowi, kima kariir yai airam in sibgu wakaeyoknam mi ta hiriinan sairsika kara ta yokwowa kimiiram asi winkikin. ¹⁰ Iikam kima ti dimin taemin biyeyim ti inkam nwiruan siyasiyar tirim kimiir simiirsi kipi naingwo. Kima siir dimin biye imiir haiyoprimdiyumiigi mi an kara iripi hiriinan wi siir dimin biye imiirar mi haiyoprimdiyumiigi. Mi ti dimin taemin bibiyeyim hiriyar nwokripkaii mi mhoiia simiirin kara haiyoprimdiyumiigi mi kara wi hinina tiri, Krai siir whwonkam idan, kara kimiirin wi wadieki wadiyar whinkinsiis haiginiuwi. ¹¹ Mi krma iikamim simiir dimin bibiyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi. Krimiirin wi Setan siya pi nipiyaokiisi mi wi siya pi mi iksisaeisi, ti inkamin yipikin krma nwowin io. Ihi, krma bidiyar yinokninkinim miya Setan siya tiram naingwowa. Iriig.

Pol siya hikak Taitas siirsi nwokin siya om Troas hir nwo karamae nwowin

¹² Biya kara nama biigi bi om Troasa hiriir, Krai siir yai kibi kibi imiir boinmimauuam biyin kimidiniya Biyan Inkam Komii siyar yamkwokin mi hirin siyar ini diriraerarkwokin simiir kwoin

imiir'in. Mi siima yayim yipiki kara boinmimauuim simiiram asi naingwokim simiir wakaeyam. ¹³ Mi kara naingwoyimi yok prasae bi kinkin. Dimusi rani, kara krimiir nomiyauin Taitas siiram nwo-nanaekin. Mi siya bi nitkin kariir kigniyim. Mi kara iikamim yipiki hapairanim simiir'in hinin asi boingigin kima ha dwoki. Mi kara om Troas hir ha haiburgigin mi kimidiniya nu haimii Masedonia hirir yam. Iriig.

Aposel kam imiir'in Adi Komii siya whinkinsiis haiginuugin Setan siir nikwowaisiyam.

¹⁴ Hindie wit, nimbi Adi Komii krimiir Wanin siir boin wadiekii. Dimusi rani, krīma ini Jisis Krai siir aowa ywowim mi ini saikar yamimasuwim mi krimiir'in wi siyar whinkinsiis haiginuwi kirie nwowamin. Ti nuan dimin biyie biyieyim simiirsi. Adi Komii siya krimiir'in minam nikiunakin Krai siir yai kibiya sair boinmimauuim hinda tinda. Mi ta yai kibiya ya ini piuii miyiknan ywowa omom omomim saeya bidi yinyokigiya. ¹⁵ Nim krīma ini piuii miyiknan ywowim, iikamim yipiki Adi Komii siya nanmaiwarkainam simiirar ninyokigi ti iikamim yipiki biyie nwowim mi whaowaeki ikim. Mi hiriinan tiri krīma mi krimiir miyiyim yim wi Adi Komii siir hirankar haiyiskii. ¹⁶ Mi ti iikamim yipiki whaowaeniskiyim yim wi paeni omin siirar nasae oyokiyokikaeyami krīma mi krimiir yai aeya ya ini piuii biyenan whaknan ywowa mi simiir'in wi saeya tiri mi siima wa naokaonami. Mi yim ti iikam nhirim yipiki wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei, saika hiriyyar nwoyokiyokikaeyamam, krīma mi krimiir yai

ikim yim ini diminin sibgu whakiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi simiirin wi siyar tirki, wadie sibgu owamin. Yipiki inkamkin ti hiriinan diminin siir sibgu tiri? Inkam nwirmin nwirmin kara-maeyairga. Nningaka. ¹⁷ Mi iikam whiekakim Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwiyim sima simiir piu ara boinmimauuwi yim sima hinda umir haiyamar naingwowi mi ta miya krīma miriia, nim krīma hiriinan bi tirikim. Krimiir kwoinim yim wadiekim mi nim krīma Kraisiir yai kibi aiir boinmimauuwikim. Dimusi rani, krimiirin Adi Komii siya nimbingim mi krimiirin siya nikropkikin ta sairam. Mi krīma mi Kraisiir siya krīma ini iripar yamasuim mi krimiir kwoinim ini kwoin whiruar ywowim. Mi Adi Komii siya ini krimiirar kigin, krīma siir yai aiir boinmimauuim. Iriig.

3

Nim krīma siyu winin siir miyan inkamkim

¹ Ti dimin taeminim krīma winkiyim kimiiram simiir tir mi kimiir kwoinim wa nwoki aingwowim krīma krimiir inig imiirar hainanaei mi kima wa nwoki aingwowim hinin, nim krīma wadiekim, aniya? Mi wim kima hiriayar naingwowi, nim krīma ini iki kam nhirim yipiki kimiir hauugiyim yokwo iki iikam nhirim om whiranim simiiram, ini simiir hiriinan ywowim kimiir boinkiyam hinin, yim sima iikam wadiekim? Mi wim kima hiriayar mi aingwowi, nim krīma ini hiriayar mi aingwowim kima yokwo krimiiram winkiyim mi iki iikam nhirim yim wa nwoki aingwowim nim krīma inkam wadiekim, aniya? Nningaka.

Krīma yokwo kwir haiyim pi boriisopi. ² Mi wim kīmarin ini ta yokwo hiriinana ini saiir hiriinan ywowim, ta krīmiiram winkiya. Mi iikamim sima kigi mi sima wa ninokninkinki krīmiir miyim mi wadiekim. Mi nim krīma bidinanar ninokninkinkim hinin, ta yaiya ya yaimwo aeyairga. ³ Wim kīma ini ta yokwo hiriinana ini saiir hiriinan ywowim. Wim kīma ini yokwowa Jisis Kraiski si winkiya ini saiir hiriinan ywowim. Kariirin siya nīmbingikin mi ta yokwowa siya hauugika. Mi an kara ha namim mi kīmidiniya kīmiir ini hauugig. Siya tidiyini bi wīnkikin. Nīngaka. Siya Adi Komii siir naeyiun saika wīnkikin yipikin inokinokin omwai hiriyyar waiyayokiyokiiyin. Siya siiya bwaeyan siir idwo bi wīnkikin. Nīngaka. Siya kīmiir kwoinaw wīnkikin.

⁴ Mi ni krīra pi hinina boinkii, ni krīriir miyo wadieko. Dimusi rani, krīra hiriyyar ninokninkini, krīriirin Adi Komii krīmiir Wanin siyar nīmbingiko ti dimin taemin hiriinanim simiir tiram. Krais siya krīriirin siir kirie aeyar whinkinsis haiginugin yipiki siir Ad ieya hauugiya Adi Komii siya siir. Mi krīra hiriinan asi naingwowi, ta yaiya krīra boinkiya kīmiir, ya yai kaimwoki kaimwo aeyairga. ⁵ Mi krīra hiriyyar naingwowi, ta miya krīriir kirie ara priimiriigiswo, wi dig di ywowi mi krīra wi hinin di mi boini, krīra wi digar nwowi. Dimusi rani, krīriirin kirie Adi Komii siya hauugin mi krīra mi aiir mīriiyim dig asi nwowi. ⁶ Mi iya Adi Komii siya krīriir nimbina iki iikam nhirim simiir boinmīmauwam, siyu winin siir yai kibi aiir

boinmimauuwam, kririirin siya siyar whinkinsiis haiginuugin ta mi aiir miriyamin. Mi ti siyu winin siir yaiya ya yokwoni bi winka, ya Adi Komii siir naeyuin siya haigimauuga iikami kwoin. Mi ti siyu komii komiiyim bidi bidiniya Adi Komii siyar hauugiyim, yim inokinokin iikamim simiir dimin biye imiir nsiimauuwankim. Mi sima simiir sibgu ap karamae nwowi, sima wi pi naowi. Mi Adi Komii siir naeyuin inokinokin iikam imiirin siyar nikpitmai haiginuwi, sima sibgu oyokiyokikaeyamim inokinokin Adi Komii saika.

⁷ Mi ti siyu komiiyin siir yaiyim Adi Komii siya winkyim siya idwo mi kimidiniya Moses siir hauugi. Mi siya ti hiriinan tirkiyin mi Adi Komii siir kirieya ini paenan Moses siirar yuyakiya mi siir whwonkamini wara yuyakiyin. Mi mhoiia ti diminin paenan niuyan ina prikiraraokiyin mi mhoiian ini hindara kigugu iguskiyin. Mi ti diminin paenan niuyan Moses siir whwonkam hirin pranae pranae bi niuyakin mi Isrel simiir iikamim sima siir bi sibgu kigsibwinkim. Ti dimin taeminim siyu komii siirim, iikam imiirin simar naokao haiginuwi, sima Adi Komii siir dimin miyik miyikim paenan niuyaiyim simaka nitkim. ⁸ Mi nim krima iikam imiirin Adi Komii siir naeyuin siir yai imiir boinmimauuwi. Mi ti digworaekwowim krimiirin maigimaigra komiigak simar nwowaiginuwi mi krima mouni hanin asi siinkaowi yim ini Moses siya winim siyu komii siir yaiyim biyanim ini simiir haiburim. ⁹ Adi Komii siya ti siyu komiiyin Moses siir hauugin. Yo iikamim simiir dimin biye imiir nsiimauugin

mi simiirin hariinan warar mi isiimauugin, sama wi iripa nwo rani, Adi Komii saikan, inokinokin. Mi ti siyiu komii siir miyim yim kaimwowaigim, bimbiuwi rani. Mi ti kitibmii boin wina sair miyim yim min nimbingim iikamim sama Adi Komii siir whwonkam ida dimin wharki kimbu karam nwowim. Mi hariinanki nuwi mi ta miya ya ini siyiu komii siir mi aiir haibura kougi kouwin ini saeya ywowa. ¹⁰ Moses siir miyim mi siyiu komii ikin, yo wadiki wadie owaigo. Mi ti dimin whiso, kirie aka mi siir diminin paenan niuyaei ikin yo bidi digiyo mi bidi mi prikiyam. Mi ini biyeki biye ywokiyo. Mi Adi Komii siir naeyuin siir miya ya tariinanin ini komigi komii ywowa. Saeya ina mriiya mi saeya wi prikiyam tani. ¹¹ Mi miya yipiki wi hariiyar nwoyokiyokikaeyami ya dimin miyikin paenan niuyaeiyin siir kirie komigaka. Mi miya yipiki wi ii priei nwo kamae nwowi ya wi sapi prikiyami.

¹² Krima ta sairin ina ninokninkinim, tiki yai kibiyim yim wi hariiyar nwoyokiyokikaeyami mi krima siir dimin miyikin paenan niuyaiyin siiram nwowi, siya nitim. Mi krima siir yaisim kwir swoki haigiprakai rani. Krima simiirin wa boinmimauwi mi iikamim sama wi nwoki inokninkinim simiirin. ¹³ Krima Moses siya tirim simiir tir tani. Dimusi rani, yo siya bidi yinokninkinin siyiu komii siir kirie aiirin saeya digii. Mi siya siir whwonkam iirin yuisni asi nitimwanugin. Mi Isrel simiir iikamim sama Adi Komii siir dimin kibiyin paenan niuyan siir whwonkam iir niuyan siya prikiraraoki mi ha digiguskii, wi sama pi kigisi. ¹⁴ Mi ti Moses

siya higrinuuin siir whwonkamın yuisni mi Isrel simiir iikamım sima hinına bi ninokninkinkim, Adi Komii siya simiir kwoin imiirin wi wadieyar nwowi. Tariigina ya ini yuisnan ywowa simiir kwoin iir higrinuuam. Mi tariinanin Isrel simiir iikamım sima iripa haingiriyu owi mi sima Moses siir yayım simiir mwaini mi simiir kwoinım wi sibgu naingwo omok rani, Krais siir dimin taemin imiiramın sima tira saiir hiriinan. Yi ini yuisnan ywowa ini simiir kwoin imiirar niki higrinukripkaiyım. Mi iya iikamım Krais siir yai aiir wakaeyım mi sima ha naingwo tibmiiyım simiiram, yım ini yuisim yipiki simiir kwoin imiir niki higrinuuım mi simiirin Adi Komii siya swoki haiyım ini simiir hiriinan ywowım. Mi siya simiir ina kabitnouwidnankaigiyım. ¹⁵ Mi biya hirankar nityokiyokiyın mi ini tariinanar yadigniyın. Mi iya iikam sima Moses siir yai imiir mwainiyım diminin yuisnanın simiir kwoin iir higrinuuin. Dimusi rani, sima Krais siir dimin taemin imiir bi ninokninkinkim. ¹⁶ Mi iikamım simiir mhi kwoinım kisina haigi mi sima Biyan Inkam Komii Krais siiram naingwo tibmii kını, yım ini ti iikamım Adi Komii siya kibwaembwae haigiyım yuisim yipiki simiir niki higrinuuım ninokninkin karamae sima nwowam mi simiirin wi siya nitkaigaigi. Mi sima wa nwoki inokninkinım, ti dimin taeminım sima tirim simiir hiriinan. Tariiginin yo ini Mosesni niki tirin ini hiriinan ywowin. Mi iya siya Adi Komii siir omaka saiir namiyım mi ta yuisa siir mwo hir nwowa yapa hakaingigi. ¹⁷ Mi ti Biyan Inkam Komii siir yaiya ya Adi Komii siir

naeyiu ieyairgin. Mi iya siya iikamim simiir kwoinawu nwokaiiyin mi siya iikamim yipiki Moses siir siyiu komiiyin mi dimin biyie aka sowiir aowa sima nwowa wi siyar nonkwo iuguskii mi sima wi rirmiiya nwoki. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinansi boini hiniinin, sima dimin whirki bi kimbugim. ¹⁸ Krima whiekakar in opnainan ywowim, aknainan Biyan Inkam Komii siir dimin kibiyin paenau niuyaiyin iki iikamim paenan simiir niuya haiginiuwikin. Mi krimiir whwonkamim higriniu karamae nwowi mi sima wa kigninokninkini Biyan Inkam Komii siir naeyiun ini krimakar nwowin. Mi krimiir kwoinim siyar kisisana haigiyokiyokii siir hiriinan kinar nwowim. friig.

4

Aposel kamim sima paenan niuyanan boinmimauugim

¹ Adi Komii krimiir Wanin sasairgin krimiirsi naingwoyimyokin mi krimiirin siyar mi imbingin siir mai aiir miriyyim siir siyiu komii winin iikamim simiir boinmimauuwim. Mi hiriinanki niuwi mi krma wi digiumii siir kipi haimriiyiu mi wi ta miya saiir miriisi kipi nidad. ² Krimiir digiun ti mai bibiyeyim simiirin digiumii bidi haimriiyugigin. Mi ti iikamim yipiki inokinokin ti mai imiirin hindara namprio miriyyim, yim wi simiirar swoki kiyopsibgi haiginiuwikim. Mi nim krma niksisaie mai bi miriigim mi krma Adi Komii siir yai aiir bi mi ikwowaisiigim mi saiirin yaeya bi mi kisina boinmimauuwikim. Nngaka. Krma yaimwokiyaimwo aiirar

boinmimauuwikim Adi Komii siir whwonkam idan. Mi iikamim ta yai aiir wakaeyim mi simiir kwoinim inokinokin pa ninokninkinkii, krima yaimwo aiirar boinmimauuwi. ³ Mi ti mai kibi kibiyim yipiki krima boinmimauuwiyim iikamim simiir, sima sibgu wakaeyokna karamae nwowi mi yim ti sima omin paeya namiyin siir namanim mi sima wi sibgu inokninkin tani. ⁴ Yim sima ta yai kibieya saiiram bi naingwo tibmii kinikim. Dimusi rani, yiu biyeyin ti nuin siir tiranin Setan nikuwiyin simiir kwoinim siya nitkii ikouwi mi sima ti dimin taemin imiirin paninsi sibgu inokninkinsi mi simiiram paninsi mi aingwo tibmii kinsi. Simiir kwoinim Setan siya kiyipsibgi haiginuwi mi sima ti dimin iirin paninsi sibgu inokninkinsi mi simiiram paninsi mi aingwo tibmisi simiir kwoinim siya kiyipsimsibgi mi sima paninsi sibgu inokninkinsi Kraisi siir Yai Win kibieya saiirin. Ti yai kibi kibiyim yim Kraisi siir dimin taemin kibi kibiyim simiir boinka, yipiki krimiir nisiimauuwim hinin, Adi Komii siya paningin mi yipikin Adi Komiinan siyar swoki owin. ⁵ Krira kimiirin, krira krirar bi priinaingwo boinkin mi kima wi kririir inig iirin wa hainan tani ningaka. Krira inokinokin kimiir boinmimauuwiyim krira hiriyar boinikim Jisis Kraisi siya Biyan Inkam Komiigin. Mi nikrira kimiir miyan inkamko krira kimiir whinkinsiis haiginuwikim siir sibgu inokninkinim. ⁶ Adi Komii siya biigi biyarin ti hinina boinkikin, niya diminin paenanin wa mi iuyaei. Mi ya ta yaiya krimiir kwoinawu bidi kwirii idwokaiya. Krima Adi Komii siir kirieya saiir bidi kigim paeni hanin Jisis

Krais siir whwonkam iir niuya. Mi ta kirieya, ta krɪma ninoknɪnkɪna ya ini paeni hanɪn krɪmiirar niuya.

⁷ Ya ini wadieki wadie ywowa, ini dimɪnin nibnau krɪma haigiyyɪn umɪr komii sainiyɪn. Krɪma nonkwowam mi krɪma haiyaprɪram mi ta Yai Wɪn Kɪbiya Jisis Krais siira ya ini hɪriinan ywowa mi nɪm krɪma ini ti nibɪm ini simiir hɪriinan ywowɪm iikam nɪngam. Mi ti dimɪnin siya haigiyyɪn krɪmiir kwoɪnau, yɔ iikamɪm simiir nɪsiimauugɪm, dimɪn kɪbiyyɪm krɪma tirɪm simiir. Yɪm ti dimɪn hɪriinanɪm simiir bwamɪm yɪm krɪmiir tir nwo rani. Nɪngaka. Takɪ kirieya Adi Komii siir hɪrankɪ nɪtka, krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwam mi taka kirieya ini kirie nɪhɪrɪm simiir haiburɪm. ⁸ Mi hɪnda tɪnda dimɪn bibiyeyɪm pa nɪti krɪmiir hauuwam kɪmbɪpɪsu mi sɪma krɪmiir bi nikwowaisiigɪm. Krɪma ninoknɪnkɪn tani, ti dimɪn hɪriinanɪm sɪma dimuam nɪti, krɪmiir hauuwamɪn kɪmpɪpɪsu mi krɪma ti dimɪn taemɪnɪm krɪma tirɪm simiir bi nonkwo iguskikɪm. Nɪngaka. ⁹ Iikam whiekakɪm krɪmiir sau omom nwowɪm mi yɔ Adi Komii siya krɪmiir bi swokɪ haibur mɪmɪnkɪn. Iikam nɪhɪrɪm krɪmiir bɪdiyar mi ipɪmpar akaigai aowɪm mi krɪma bi naokɪm. Nɪngaka. ¹⁰ Mi iɪnokɪnɪnkɪn krɪmiir pɪuɪm hankak simiir simiirar nwoninaei biya kam bibiyeyɪm sɪma nɪpɪmpara Jisisni mi siir pɪua hankak hankak ha nwowaigɪniywa saiir hɪriinan. Mi iya iikam sɪma ti hanɪm kariir pɪu tir nwowɪm simiir kɪgɪm mi sɪma ɪna yɪnoknɪnkɪnkɪyyɪm, Jisis Krais siya ini krɪmakar nwowɪn mi krɪmiirɪn siyar whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ mi iya inkamki krɪmiir nɪpɪmpariyyɪm mi krɪma

panɛnsi yaosi, krɛma pɛ hɛriinanar mi owi. ¹¹ Mi ta iya krɛma ti nu iirar niki owa, iikamɛm sɛma krɛmiiramar kaokɛm, krɛmiir nisomsom aowam. Dimusi rani, krɛma Jisis Kraisi siir mi aiir miriigin. Mi ti dimɛn bibiyeyim krɛmiiram nɛtiyim mi ta hɛriinan saiirsika ti iikamɛm sɛma pa ninokninkinkii, Jisis Kraisi siya ini krɛmakar nwowin mi krɛmiirin siyar whɛnkɛnsiis haiginuwi mi krɛma hɛriinan asi nwowi. ¹² Mi inkamɛm krɛmiir nipɛmpariyim mi krɛma pariiparii wa pɛ yaowin. Mi ti dimɛn taeminim ti krɛma tirim, kimiir whɛnkɛnsiis haiginuwim mi kima wi Adi Komii saika nwoyokiyokiigaeyami, inokɛinokɛn mi kima wi ta yaiya wi saiiramar naingwo tibmii kripkaii.

¹³ Mi bidi bidiniyarɛn inkam nwɛrɛn Adi Komii siir yai imiir wɛnkiyin yokwo Samni, siya hinɛna wɛnboinkikɛn, kara Adi Komii siiram naingwo tibmii kɛngɛn mi kara inokɛinokɛn siirin iki iikam nhirim simiir boinmɛmauwikɛn. Mi hɛriinankɛ niuwi mi tari ti inkamɛn hɛriinan boinkikɛn. Dimusi rani, kɛma Adi Komii siiramɛn siir hɛriinan naingwo tibmii kɛni. Mi krɛma iriipi hɛriinan inokɛinokɛn iikam imiirin Adi Komii siirar mi boinmɛmauwikɛm. ¹⁴ Krɛma ti dimɛn taeminim iki iikam nhirim simiir boinmɛmauwikɛm. Dimusi rani, krɛma hɛriiyar ninokninkini, Adi Komiiyin yipikɛn Biyyan Inkam Komiiyin Jisis siir hidnɛnsiin idwowin mi mhoiyya siya wi krɛmiir mi hidnɛnsiin idwowi. Mi krɛma wi Jisis saikar nwowi mi krɛmiirin wi siyar nanmaiwarkainaei mi krɛma wi siir whwonkam ida kingiin namwoiwi. ¹⁵ Mi dimɛn bibiyeyim, aposel kamɛm krɛmiir nimbimbiniyim, yim tiriiginim yim kimiir whɛnkɛnsiis haiginugim. Dimusi rani, krɛmiir

yai imiirsika. Mi Adi Komii siir naingwobumbu ini hinda tinda yamkiya. Mi iikamim ta saiiram naingwo tibmii kuni mi sima Adi Komii siir boin wadiekii mi wi siir inig iir hainan prapraskii, ti dimin taeminim siya tirim simiirsi. Iriig.

Yim ti digworaekwowim yim dimin komii rani. Dimusi rani, krima wi mhoiya haii.

¹⁶ Krira wi maigimairga nwo karam nwo rani, ti dimin taeminim Adi Komii siya iikam krimiir hidninsiin idwowi mi krima whiekakar in wi siir inig iir hainan prapraskii. Mi inokiinokin krimiir piim yim wa naonami mi inokiinokin Adi Komii siya wi krimiir kwoin iirar whinkinsiis haiginuwi wadie nwowamin. ¹⁷ Mi ti dimin taeminim ti hik krimiir hauu haiginuwim yim dimin komii rani, yim ii priei bi nwowikim. Mi krimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi, Adi Komii siir dimin miyik miyikim yipiki hiriyar nwoyokiyokikaeyamiyim inokiinok simiir haiyamin ini iki digworaekwo nhirim simiir haiburim. ¹⁸ Mi hiriinanki nuwi, krima krimiir kwoin komiiyin wi ti dimin taeminim krimiir nhwokar kigiyim wi simiiram kipi naingwo. Niingaka. Krima dimin taeminim krima kig karam nwowiyim, Adi Komii siya hauuwi krimiir mhoiya, simiiram daingwo mi simiiram dwokwokin. Mi ti dimin taeminim ti krima kigiyim, tariinan, yim wa niti mi wa swoki digi mi dimin taeminim yipiki krima kig karamae nwowiyim yim wi hiriyar nwoyokiyokikaeyami inokiinokin. Iriig.

5

Dimin taeminim aposel kamim sima tirim yim iikam imiir whinkinsiis haiginiugim

¹ Krīma hiriyyar ninokninkini, mhoiyya ta krīmiir nuan piu biyieya ya wi sapi naowi mi wipi whii mi ya wa namkii. Yim ini omakam hindara nini kaigrinu whwonkai sasaeiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi iyya krīma naowi, krīma ina ninokninkinim, krīmiir piu kibiya yipiki wi hiriyyar nwoyokiyokikaeyami, saiirin wi Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwowi mi krīma wi hiriyyar nwoyokiyokii kaeyami siir om hirin. Yim ti digworaekwowim yim ini omaka miyika Adi Komii krīmiir Wanin siya mrii okwowa siir om hir krīmiiram, krīma nwowam ini saiir hiriinan ywowa. ² Mi tariinanin krīmiir kwoin komiiyin ini wari omin kouwanin siir waraur nitamar naingwown, ti piu win kibiyim yipiki wi Adi Komii siya hauwi krīmiir mi krīma wi simiirar nini onii. ³ Mi hiriinankiniuwi tiriiginin hiriinan tirkiswo mi krīma wi kwoinbudara di ywowi mi hiriirin piu karamae di yapninopkai nami. Niingaka. ⁴ Krīmiir kwoin komiiyin ini ti piu winim yipiki wi krīma haii Adi Komii siir hiranki, ini simiir haiyamar hiugimkripim. Mi ta piu biyieya ta hindara nwosisaeya, ta krīma nwowa ti nu iir ya inokinokin hik krīmiir swoki hauunanaei. Mi krīma pi boriisopi ta pua kwoinbudara nwowiya saiir nwowim krīma hininam naingwowi, Adi Komii siya piu win kibiya saiir nii kinirkai haiginiuwim. Mi krīma ta pua naonanaeiya ta pua nao karamae nwowiya saika ninowanam tiri. ⁵ Yio Adi Komii sasairgin yipiki ti piu win

imiir diriraerarim kr̄imiiram, kr̄ima haiyam. Mi ta h̄iriinan saiirsika. Dimusi rani, ti dim̄in īirsika. Siya siir naeyīuin kr̄imiir b̄idi hauugiyin mi kr̄ima wa nwoki sibgu inokn̄ink̄inim h̄inin, kr̄ima ti dim̄in taemin imiirin wa haii ti siya n̄imbinim kr̄imiiram.

6 Mi ti h̄iriinan saiirsika kr̄ima ina n̄inokn̄ink̄inim, ti dim̄in taeminim Adi Komii siya diriraerarim, siya w̄i kr̄imiir hauuwi mi īinok̄inok̄in kr̄ima w̄i k̄ir̄ie h̄iriyyar nwok̄ripk̄aii ir̄ipa nongwomamāir aeyam. Kr̄ima ina n̄inokn̄ink̄inim, ta īiya kr̄ima ta p̄iu aiirar niki owim, kr̄ima Adi Komii saika niki orani, siir om īiir. 7 Kr̄ima ti dim̄inim Adi Komii siya diriraerarim kr̄imiiram kr̄ima simiir niki kig rani. Mi n̄im kr̄ima b̄idiyar ȳinokn̄ink̄inim kr̄ima simiirin wa haii. Dimusi rani, Adi Komii siya bi n̄iks̄isaeik̄in siya yaimwo ara bōinik̄in. 8 Kara kimiirin kaimwower bōink̄ii, kr̄ima naosi naingwo idid rani. N̄ingaka. Kr̄ima ta nu t̄iran p̄iua saiir haiburgigam t̄iri. Mi kr̄ima w̄i Biyan Inkam Komiiyin Adi Komii w̄i saika niki owim siir om h̄ir. Ȳio t̄iriiginin ini ti kr̄imiir p̄iu aeya nwowa ti nu īiir ini siir haiburin. 9 Mi ta p̄iua ta nu īiir kr̄imar mi owa kr̄ima saiirar mi owi mi kr̄ima kr̄imiir p̄iu k̄ibiya Adi Komii siir omana saiirar mi owi, ya ti h̄iriinana ya dim̄in komii rani. Kr̄ima biyyin minam tiki aingwo, dim̄inin Adi Komii siya naingwowim kr̄ima naingwo tibmii k̄inam mi kr̄ima t̄iram, simiir t̄iram daingwo. 10 Kara t̄iriiginim kimiiram bōink̄ik̄im. Dimusi rani, mhoīiya kr̄ima w̄i Krai siir whwonkam ida nokwowi mi w̄i siyar h̄idi kr̄imiirin, dim̄in taeminim kr̄ima t̄irim simiirsiyin.

Iya krɪma tɪ pɔuɪm tɪ nu iiranɪm sɪmiirar niki okriɪpkai mi siya wi krɪmar tɪrɪm wi sɪmiirar swoki hɪdi. Siya dimɪn wadie nasi tɪri, iyɛ? Wi dimɪn biyɛ tɪri krɪmiirin, krɪma tɪrɪm sɪmiirsiyin. Iriig.

Aposel kamɪm sɪma iikam imiirin mɪnsi whɪnkɪnsiis haigɪniugin sɪma Adi Komii saika nongwomamair aeyim

¹¹ Mi iya krɪma Adi Komii siirsi nɪdida saiir nɪnoknɪnkɪnim krɪma mɪni hanɪn asi mɪriigɪm sɪmiir kwoin imiir kiyaiyam mi sɪma sɪmiir nwoki wakaeyoknam. Dimusi rani, krɪma ina nɪnoknɪnkɪnim, mhoiɪya siya krɪmiirin wi dimɪn taemɪnim krɪma tɪrɪm wi sɪmiirsi hɪdi. Adi Komii siya krɪmiir kwoin imiirin ina nɪnoknɪnkɪnin. Mi an kara ha naingwowi, iikam kimiir kwoinim hinɪna daingwo, an kara siyɪu miyɪk iirar napikɪn. Mi tɪ dimɪn taemɪn hiriinanɪm sɪmiirin kara whɪnkɪnsiis haigɪniugin, ta Adi Komii siya mi aingwowa saiir hiriinan. ¹² Krɪma kimiirin hinɪna tɪr tani, kɪma hinɪna swoki boinam, krɪma wadieɪkɪm, krɪma tɪ dimɪn taemɪnim kimiir boinmauwamɪn minam naingwokɪm, kɪma wa nwoki inoknɪnkɪnim, krɪmiir siyɪu panɪngɪn. Mi mhoiɪya kɪma iikam imiir boini, yɪpiki tɪ ha naingwowim, inig komiigak nwowiyim mi yɪuis miyɪk miyɪk ikim ini kou sɪma ywowim. Mi inkami kwoinim yim ini panɪna nwowim mi kɪma sɪmiirin wi ha boini tɪriiginɪm yim miyɪk rani, ini kɪpɪi ywowim. ¹³ Mi kɪma krɪmiir boini, sɪma tɪ hinɪn asi boini sɪma pɪ whaowaei. Mi nɪm krɪma kimiirin wi hinɪna boini, tariigɪna ya Adi Komii siir mi aeya tɪ hiriinan krɪma boina. Mi kɪma krɪmiir boini, sɪmiir kwoinim

wadiekim, sɪma tɪ hɪriinan boɪnim mɪ krɪma kɪmiir boɪnmauwɪ, yɪ wɪ mɪnsɪ boɪnmauwɪ, kɪmiirin wɪ saeya nwokɪ whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪm. ¹⁴ Mɪ ta Kraɪs siya iikam krɪmiirsi naɪngwokwonanaeiya mɪ krɪmiir kwoɪn ɪmiirin saeyar kiyai mɪ krɪma ta mɪi aiir asi mɪrii iikam kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwam, tɪ dimɪn taemɪnim sɪmiir kirɪeni. Krɪma tɪ hɪriinan dimɪn taemɪn ɪmiir asi tɪrkɪm. Dimusi rani, krɪma bɪdi yɪnoknɪnkɪnim siya siyaɪrgɪn naowɪn. Mɪ krɪma naoni hanɪnaka ɪni siyar yaowɪskiyɪn krɪmiirsiyɪn. Ya tariigɪna ya hɪniɪnga krɪma whɪekakarɪn saɪka bɪdiyar yɪnkɪn aonamɪm. ¹⁵ Krɪma naoni hanɪnaka ɪni siyar yaowɪskiyɪn krɪmiirsiyɪn mɪ nɪm krɪma iikamɪm yɪpɪkɪ tɪ nu ɪiir nwowɪm, krɪma dimɪn taemɪnim wɪ krɪmiir kwoɪnairga prɪnaingwo dirɪraerar tani. Nɪngaka. Krɪma tɪ inkam nwɪruwan yɪpɪkɪn bɪiyar naowɪn, yɪpɪkɪn Adi Komii siya hidnɪnsiɪn idwowɪn mɪ omwai ha swokɪ waiyan iikam krɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwam siir kwoɪn ɪirrarar dap iski.

¹⁶ Mɪ hɪriinankɪniuwɪ mɪ krɪma wɪ hɪniɪna di yaɪngwowɪ, iikamɪm sɪma wadiekim, iyɪe? Biyɪekɪm. Dimusi rani, sɪma ɪnɪg komiigak bɪdi ywowɪm, iyɪe? Dimusi rani, sɪma digworaekwokɪ naokɪngugunankaigɪm. Nɪngaka. Yɪm tɪ hɪniɪn digworaekwowɪm yɪm nu tɪrankɪm. Bɪiya iikam krɪma dimɪn bibiyɪeyar nɪkɪ tɪra, krɪma Jɪsɪs Kraɪs siirɪn inkamɪ siyɪu ɪirrarar hidgɪn. Mɪ Tariinanɪn krɪma iikam ɪmiirin wɪ hɪniɪna hid rani, wadie mɪ biyɪe. Nɪngaka. ¹⁷ Mɪ ɪiya iikamɪm sɪma naingwo tɪbmɪi kɪni Kraɪs siir yai ɪmiiram mɪ Kraɪs Jɪsɪs saɪka sɪbgu amasu kɪkɪni mɪ siya sɪmiirin wɪ iikam

wɪn nwo haiginiugi mi wi dimin whirki kimbu rani. Mi ti biyan dimin wrowim yim wa digii. Mi dimin taemin winim yim biyan dimin taeminim wi simiir igsop aiir nokwokairinanaowidi.

¹⁸ Mi ti dimin taeminim krimiir tirii nimbiniyim iikam win krɪma nwowam, yim wi Adi Komii sasar tir iski simiirin. Krai siya paeyin haaniya nriininkinin siirin ti hriinan saiirsi naokin, ti dimin taeminim Krai siya tirim krimiir mi Adi Komii siya ti dimin taeminim Krai siya tirim krimiir, hriinan saiirsi tirkin, krimiirin siya whinkinsiis haiginiugin mi iikam krɪma yipiki biya Adi Komii siir sau omom niki owim, tariinanin krɪma ini nomiiyau saikar swoki owim. Dimusi rani, Jisi siyar ninkiamasugin krimiirin.

¹⁹ Mi dimin taeminim krɪma boiniyim kimiir yim ti sima, Adi Komii siya iikamim nuanim krimiirin, dimin taeminim Krai siya tirin simiirsi ninki amasu haiginiugin. Mi tariinanin Adi Komii siya krimiirin bidi yimbiniim nomiiyau nwowam. Siya dimin bibiyeyim krɪma tirim simiirsi naingwo rani, simiirin siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi tariinanin siir miyim ini aposel kam krimiir kwauwa. Siya iikamim nuanim krimiiram naingwokwonanaeikin mi krimiir ina yinkiamasuin krɪma saika nongwomamair aeyim.

²⁰ Krimiirin Adi Komii siya bidi yimbiniim mi krɪma Krai siir igsop aiir asi nokwokairinanaowigim. Mi ti dimin taeminim ti krɪma boinmimauuwim kimiir, yim Adi Komii siya boinmimauuni haninaka tisi krimar boinmimauuwim kimiirin. Krɪma Krai siir whinkinsiiskin mi krɪma kimiirin hinin asi

boɪni, kɪma Adi Komii siiram kiwaki, kimiir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwam mi kɪma wi saɪka nwoki ongwomamaɪr aekiyamɪm mi wi saɪka niki sɪbgu owɪm. ²¹ Krais siir kwoɪnɪn sasaɪrɪn dimɪn biyɛ whɪrki nwo karamae nwowɪn. Mi krɪmiirɪn Adi Komii siyar whɪnkɪnsiis haigɪnɪugɪn mi krɪmiir dimɪn bibiyɛyɪm krɪma tirɪm, yɪm ini siyar haiprigɪnkiyɪm. Mi simiirɪn ini Krais siir ɪnarar yonkwokiyɪm mi krɪma naoni hanɪnaka ini siyar yaoɪskiyɪn, krɪmiir dimɪn bibiyɛyɪm simiirsiyɪn mi krɪma wi saɪka asi namasukikɪni. Siya ti hɪriinanɪn mɪnam tɪrkɪn, iikamɪm krɪma yɪpɪki siir yai aɪram naɪngwo tɪbmii kɪnɪm, Adi Komii siya krɪmiirɪn wi ha boɪni, krɪma dimɪn whɪrki bi kɪmbugɪm siir hɪriinan. ɪriig.

6

Aposel kamɪm yɪpɪki Adi Komii siir yai aɪr boɪnmɪmauwɪm sɪma dimɪn bibiyɛyɪm simiirsiyɪn hik prasae bi haigɪm

¹ Mi ni krɪra, Pol kara mi Timoti siya, ni krɪra ɪrɪpa Adi Komii krɪmiir Wanɪn saɪkar miriigo. Mi krɪra kimiir asi niki, kɪma Adi Komii siir naɪngwobumbu aɪr bɪdi haiyɪm mi ti naeyɪuɪn siirɪn hinda whɪsariiyar prɪiyokaeyamam kɪpi tir.

² ɪhi, kɪma wi hɪriinan kɪpi tir. Adi Komii siir yayɪm kamɪm sɪma wɪnkiyɪm bɪdi bɪdiniyar Yokwo Komii saɪr, yɪm hɪnɪna wɪnboɪnkikɪm,

mi Adi Komii kara, kɪriir whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwam naɪngwowi kɪra nhwo kwɪsboɪni mi kara ta kɪra kwɪsboɪna saɪr wakaei mi ti dimɪnɪm kɪra kwɪsboɪnkiyɪm kara simiirɪn wa whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi. Mi ɪiya kara kimiir

nimbini mi iikamim ti nu iir nwowim
kimiirin wi kara nanmaiwarkainaei mi
kimiirin wi kara whinkinsiis haiginuwi.

Ti kara boinanim kimiir simiir wakae,
tariinanarin Adi Komii siya kimiir hainan
prapasam naingwowi. Mi tariigitariinanarin,
siya wi kimiir whinkinsiis haiginuwi mi wi kimiir
nanmaiwarkainaei. Mi hariinanki niuwi mi ti
naeyiun whisariiyar kipi priiyokaeyam mi ta
naingwobumbuwa wi kigugugisi.

³ Mi nim krīma inkamim pi boriisopi iikam
nhirim sima ha naingwowim ti dimin taeminim
krīma tiriyim miyik rani. Mi nim krīma dimin
biye whir bi swoki tirmintirminkim, simiir
kwoin imiir kiyaiyamin biye sima nwowam mi
sima krīmiirin wi ha boini tani krīmiir miyim
biyekim. Nūngaka. Mi krīma dimin biye
tirkiwo mi tiriiginin simiirin wi siya pi kiyopsibgi
haiginuwin mi sima wi di yokworinuwi. Mi
ni krira hariinan naingwo rani, sima krīiirin
hariinan naingwo rani. Nūngaka. ⁴ Mi ti
dininim krīma tirim simiir tirmi haninaka,
krīma iikam imiir nāsiimauuwikim hinin,
krīma Adi Komii siir miyan inkamkim. Krīma
iikam imiirin hinina nāsiimauuwikim krīma
hariiyar nokworinukripkaiigim dimin taemin
biye biyeyim krīmiiram nitiyim mi hikpai
hikpaiyim krīmiir hauuwiyim krīmiir tirbuwam,
krīma simiirsi bi hiuniyanaikim. ⁵ Sima krīmiirin
bidiyar mi ipimparim mi maeyaua mi biye
miriia sair hir bidiyar mi hugripkikikaiyim.
Mi krīmiir sau omomim sima krīmiirin siyu
miyiknan bi tirkim sima krīmiirin ha mi igbumbu.
Mi krīma mi pranaepranae bi miriigim, ini

piu whaowaki krimar ywobugiyim. fi nhirim
 krīma nhwo bi sibgu whwonkaiigim mi mipi
 nae karamkaramar mi ami. Dimusi rani, krīma
 Adi Komii siir yai aiir boinmimauugim mi sima
 krīmiirin hiriinansi tiri. ⁶ Krīma krīmairgim
 siyiu miyik sibgu tiriyim mi nim krīma Adi
 Komii siir dimin taeminim ina ninokninkinim.
 Mi nim krīma io bi nanka osisauuwikim, dimin
 taeminim krīmiir kou nwowiyim simiirsiyin.
 Krīma bigin nasmirwaiya nwowikim mi krīma
 iikamim simiirin maigimairga pa mi isiimauuwi
 simiir whinkinsiis haiginiuwam mi simiiram
 naingwokwowam. Mi ti Adi Komii siir naeyiun, ti
 krīmiir kwoinau nwokaiyin, krīma iikam nhirim
 simiirin hinina nisiimauuwi, krīma Adi Komii
 siir miigi mi aiirar mirii. ⁷ Krīma inokinokin
 yaimwo aiirarar nowomwarkaiyuwikim. Mi
 Adi Komii siir kirieya yipika krīmiir hauugiya,
 inokinokin krīmiirin saeyar whinkinsiis
 haiginiuwi, krīmiir miyim. Ti kamim yipiki yaani
 digworaekwo nonkwowiyim, sima kimirkaiyam,
 ti dimin hininim nhao sau, irim hipig, simiir
 sau omomin saika ninitam, ini simiir hiriinan
 ywowim, ti siyiu miyikin krīma nwowiyin mi
 miyim krīma miriyyim yim ini hiriinan ywowim.
 Yim sima inokinokin krīmiir kimirkaiigim,
 tiriginim yipiki yai biyie krīmiir boiniyim mi
 dimin biyie krīmiir tiriiyim yim sima wi krīmiir
 nikwowaisii rani. Ningaka. Simiirin wi krīma
 nikwowaisii. ⁸ Iikam nhirim yim krīmiir inig imiir
 hainani mi nhirim yim krīmiir swoki ikwowaisii
 nhirim pi krīmiir mi igbumbu kauwok itkin boini
 mi nhirim iikam nhirim simakan krīmiirin pi

yai wadiëyar mi boini mi krimiir siyü ikin. Mi yim ti hiriinan dimin taeminim yim dimin komii rani. Mi krüma ti dimin taeminim krüma tirim simiirin wi hiriinanar tirikrikai. Mi iikam nhirim yim ha naingwowi, krüma iikam paii rani, niksisaeyaka waiwiigim. Mi krüma hiriinan bi tirikim krüma yaimwo arar boinmimauuwikim.

⁹ Mi ti iikam hiriinanim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowiyim mi yim sima irüpi hiriinan krimiir mi inokninkin tani. Mi Adi Komii siya mi siir iikam ima, yim sima krimiirin bidiyar yinokninkinim. Iikamim krimiirin ha naingwowyim, krüma wi krimbi naowi mi krüma pi omwaiya swoki waiyai. Adi Komii siya kam imiirin minam kiwakikin, krimiir tioim. Mi siya ini krimiirar kigirkakin mi krüma panansi yaosi.

¹⁰ Mi ti dimin bibiyeyim krimiiram nitiyim, krimiir kwoin imiir kiyaiyam, krimiirin wi sima tiri, maigimaigra nwo karamin. Mi inokininokin krüma wi maigimaigra hiriyyar nwokrikaii. Krüma paeprikabar mi oka windi, dimin taemin mi tir karamae, krüma iikam imiirin wa whinkinsiis haiginukrikaii Adi Komii siir dimin taeminim simiir sibgu onkworinukrikaiyim. Nim krüma ini inkamim ti nuin siirin digworaekwo karamae nwowiyin ini simiir hiriinan ywowim. Mi nim krüma digworaekwo miyik miyikakaigim mi ti digworaekwo miyik miyikim inkamki simiir nispakii haiyim wi dig nwo rani.

¹¹ Mi krüma ti iikamim ti omin Korin siir hiranin, krüra kimaka bidi boino mi dimin taeminim krüriir kwoinawu tir nwokaiyim kimiir bidi boinmimauuwim. Dimusi rani, krüra kimiiramän

nhami nhami naingwokwonanae rani. ¹² Kririir kwoin n kimiiram naingwokwonanaeyin bi niki digikin. Nningaka. Krira kimiiram nhami nhami naingwokwonanae rani. Mi kimiir kwoin n kririiram naingwowin yo bidi digiyin. Mi kima kririiram naingwokwonanae rani. Nningaka. ¹³ Mi tapa kara kimiirin pi adin siir yinisim iir boiniyin pi siir hiriinan boinkii. Mi kara kimiirin pi hiniina boinkii, kima kririiram daingwokwonanae ta krira mi aingwokwonanaeya iikam kimiiram saiir hiriinan. Iriig.

Krīma Adi Komii siir iikamim krīma iikam biyie biyeyim simaka kipi namasu

¹⁴ Kima ti iikamim yipiki Jisis Kraisi siiram naingwo tibmii kin karamae nwowim iripa simaka kipi namasu. Nii nabeyo yo iripa bi nwowiko mi ti hiriinan siyu kaimwowin, Adi Komii siir iikamim sima iki iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kin karamae nwowiyim simaka kipi mirii mi diminin sima mi tiriyin siir wara kipi mi tir. Nningaka. Dimin taeminim yipiki wadie nwowiyim mi dimin taeminim yipiki biyie nwowiyim yim iripa kipi nwo. Nningaka. ¹⁵ Mi kima hiriyar naingwowi, Kraisi siya mi Setan siya sowa wi kwoin whiruwar nwowi? Yi ti hiriinanin ini nninga ywowin! Mi inkamin yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kininiyin mi inkamin yipiki hiriinan kwoin naingwo karamae nwowiyin, sowa wi iripa panina nwowi? Yi tiriiginin yo siyu rani! ¹⁶ Mi Adi Komii siir omaka mi uruwai siyaowaini omaka aka, sowa wi iripa panina nwowi, irua nwowamin? Yi siyu

rani! Krımıir pıuım sım̄a ını omakanan ywowım maeyaua Adi Komii siir naeyıu ıeya nıdwokaiyana krımıir kwoınau tırın. Mı̄ Adi Komii siyarın bııya yokwoni hınına boınkikın,

kara wı̄ kariir iikamım sımıir mhīi kwoınau nwokaii kara wı̄ simakar nwowi kara wı̄ sımıir Adi Komii nwowi mı̄ sım̄a wı̄ kariir iikam nwowi.

¹⁷ Mı̄ Adi Komii siya ta hırıinan saıirsi boınkın,

kıma tı̄ dimın bıyie bıyıeyım, tı̄ iikam bıbıyıeyım sım̄a tırıyım, sımıirsiyın aru dwo mı̄ kıma sımıirın dıgıumıi haimrııyıugıg. Mı̄ kıma tı̄ dimın taemın hırıinanım sımıirın dıgıumıi haimrııyıugıgı mı̄ sımıir mı̄ ap karamae mı̄ owı mı̄ kımıirın wı̄ kara haii, kariir iikam nwowam. ¹⁸ Mı̄ kıma hırıinan tırı mı̄ an kara wı̄ kımıir Ad nwowi mı̄ wım kıma wı̄ kariir yınısımki yınısım yınkamıyın mı̄ yınısım yınugıyınar nwowıskıi, Adi Komııyın, yıpıki tı̄ nuan dıgworaekwowım sımıir tırkıyın mı̄ nınomor kouan ikım, sıyaırgın Bııyan Inkam Komııyın tı̄ hırıinan boınkıyın. Irııg.

7

¹ Tı̄ kariir nomııyauım, yıpıki kara naıngwokwowyım, Adi Komii siya ta nımbına krımıir hauugıka. Mı̄ hırıınankınııwı, krıma krımıir dıgıuın, tı̄ dimın taemınım yıpıki krımıir tırıyım dimın bıyie tıram mı̄ tı̄ dimın taemınım yıpıki krımıir kwoın ımıir kıpıdıyım, sımıirın dıgıumıi haimrııyıugıg. Krıma sıyıuın Adi Komii krımıir Wanın siir whwonkam ıda dimın whırki

kimbu karamae nwowiyin siirarar dap iski mi Adi Komii siir kipi tir, siya krimiirsi nididim. Iriig.

Om Korin hiran iikamim simiir mhi kwoinim kisina haigiyim mi Pol siir kwoinin ini maigimaigar ywokiyin.

² Iikam kima, kririram daingwokwonanaei krira kimiir warauran iikam nirmi dimin biyie whir bi swoki tirbugo. Mi krira kimiir iikamim simiir inkam nwir bi swoki tirbumiminkin mi krira kimiir bi swoki iksisaekim mi kimiir nwirni diminsim whir bi swoki priihaigo, kimiir nhir ima boina saiir hiriinan. Nningaka. ³ Kara ti yayim kimiir nikiyam bi boinkin. Nningaka. Kara biya kimiirin bidiyar iki boinkiyin mi tariinanin tisa swoki boinkiyin, krira kimiiram pranae pranae naingwokwo rani, kima naowi, krira kimaka naowamar mi aingwowi, iyie? Wi hinin kipi tir mi kima omwai mi waiyai mi ni krira hiriinan omwai kimakar mi waiya amar mi aingwowi. ⁴ Kara kimaka kwoino whisa nwo rani kara inokininokin iikamim warauranim kimakan hinda maigimaiga arar nwonanaeikin. Mi iya dimin taeminim kririram nitiyim, kririir kimpipisu haiginuam mi krira pi diminim iikam kima tiriyim pi simiirar naingwo kripkaii. Mi tiriiginim kririirin maigimaiga sima nwowaiginuwi mi kririir kwoinin hiinsima asi nwowi.

⁵ Mi iya krima nu haimii Masedonia tiriirar mi ita, krima wadie bi minin onikim dimin bibiyeyim krimiirin ini hiriyar swoki tirkripkaiyim krimiir pua bi swoki siismiminka. Nningaka. Sima kririirin bidiyar mi ikwao boinim mi bidiya mi inkinyaeyao boinim mi kririir kwoinin iikam

kimiirsiyɪn nɪdid prasae mi naɪngwoyɪmyok prasae bi kɪnko, dimɪn taemɪnɪm krɪra tɪrgigɪm kimiir mi inkam biyɪeyɪn siya niti, wi siya nini tɪrbuni simiirin. ⁶ Mi Adi Komii siyaigɪn yɪpiki ɪnokɪnokin iikam sɪbgu siiboboɪniɪu haigɪniɪuwiyɪn, ɪiya sɪma hikak nwowiyɪm. Krɪmiir kwoɪnɪm siyar niki kɪnsiis haigɪniɪugɪn inkamɪn Taitas nikiɪuwiyɪn siya nikropkiyɪn krɪmiir nini kɪgniyam. ⁷ Ihi, siya bɪdiyar yɪtɪn krɪmiirin siya ɪni siiboboɪniɪuni. Siya krɪmiirin mɪn nini boɪnikɪn, kɪma siirin panɪn panɪna siiboboɪniɪugɪm dimɪn taemɪn kɪbi kɪbiyɪm kɪma napɪm mi kɪma tɪrɪm. Tɪriigɪnɪn krɪmiirin maɪrgɪmaɪrga sɪma nwowaigɪniɪuwi. Mi siya ha nitɪn, krɪmiirin siya ɪni boɪni, siya kimiir bɪdi kɪgnakiyɪn mi wɪm kɪma krɪmiir kɪgam asi naɪngwokɪm. Mi kɪma ti dimɪn taemɪnɪm kɪma tɪrɪm simiirsi asi nɪdidgɪm, yɪpiki hik krɪmiir tɪrhaigɪniɪuɪm. Mi wɪm kɪma krɪmiiram asi naɪngwokikɪm mi wɪm kɪma pi krɪmiir mɪrmii aɪir nwowi ɪiya iikam ɪma boɪniyɪm dimɪn taemɪn biyɪeyɪm krɪmakar nɪnkɪkɪniyɪm kimiirsi. Mi kɪma ti hɪriinan dimɪn taemɪn ɪmiir tɪrkiyɪm mi wɪm kɪma kariir tɪrkii, kara maɪrgɪmaɪrga kɪmaka nwowɪm.

⁸ Mi ta yokwowa bɪiya kara wɪnkiya kimiirin hikak saeya mi o karamaeki wɪndi mi an kara ha naɪngwowi, ta yokwowa bɪiya kara wɪnkiya kimiiram ya dimɪn wadie aeyɪarga. Kara hikak dimusi bi nwokin, kara hɪriiyar naɪngwokɪn, kimiirin ɪi nhɪrɪm wi hik saeya hauuwi. ⁹ Mi tariinanɪn, kara maɪrgɪmaɪrga komiiga, kara yokwo kimiiram wɪnkiyɪn kara maɪrgɪmaɪrga bi nwokin, kɪma ti hikak dimɪn taemɪnɪm kara

winkiyim hikak simiirsi nwowim. Nningaka. Kara maigimaigra minam nwokin hikak kima nwowa mi kimiir mhi kwoinim kisina haigiyim mi ti dimin miyikim simiiram swoki sibgu apim. Ti dimin taeminim kara winkiyim kimiiram, simiirin Adi Komii siya bidi haiyim. Kimiir kwoin imiir kisina haigiyam mi kimiirin sima whinkinsiis haiginugim. Mi hiriinan sairsika krma maigimaigra asi nwokim. ¹⁰ Ti dimin taeminim simiirin Adi Komii siya haigim mi kimiirin hikak asi nwowaiginugim mi kimiir mhi kwoinim siya kisina haigikim. Mi siya wi kimiir asi whinkinsiis haiginuwi mi kimiirin wi ti dimin taeminim simiirsi asi nanmaiwarkanaei. Ti diminim yim dimin wadie imairgim mi krma simiirsiyin maigimaigra nwo karamae kipi nwo. Mi dimin taeminim yipiki nuan iikamim simiir tiriyim, maigimaigra nwo karam sima nwowam, yim naokaowikim mi simiirin kwoinbudin omwai waiyayokiyoyam sima bi whinkinsiis haiginuwikim. Nningaka. ¹¹ Sibgu sibgu daingwo omok ti hikim simiir tirim mi Adi Komii siya simiirin ha ninkpitkiyim kimiiram sima ini dimin wadieki wadie imar yimbiamim. Mi sima kimiir kwoin imiir asi tirkim hiriinan nwowam naingwowim. Mi simiirin digumii haingikim, ti dimin bibiyeyim kima napim, yipiki kara winboinkiyim. Kimiir kwoinim sima kiprid haiginuwi, inkamin yipikin dimin biye tirin siirin igao yai boinim. Mi kima ti dimin biye hiriinanim yipiki kimiir nimbiamim simiirsi bidiyar mi ididim. Mi kima hiriinan bidiyar mi aingwowim, kara niti kimiirin simiirsi whindiraeraram mi

wim kima kimidiniya kamim dimin bibiyie tiriyim, simiir whinkinsiis haiginuam swoki kwanaingwo. Ta yokwowa kimiir tirkika, kima kariiram naingwokwonanaeyim mi kariiram naingwowim, kimaka iripa nwowam mi ya tariigina ya kimiir whinkinsiis haiginuuga kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siiramın kirie nwowim. Kima kariir yai airin bidiyar wakaeyim mi ya tariigina, ya kariir nisiimauuga hinin, siyiuin kima nwowiyin hinda tindan wadie bidi ywokiyin. Mi dimin biyeyim kimiir waraur nwowim simiirin kima bidi sibgu tirkiyim mi siirin kima asi nridnatkikin.

¹² Mi iya kara ta yokwowa saiir winkiya, kara kamim yipiki siyiu biyie tirim simiirsi bi naingwokin. Mi iya kara ta yokwo aair winkiyin kimiiram kara ti inkamin yipikin siyiu biyie tirin siirsi bi naingwokin. Adi Komii siya kariir kwoin iirin bidi yinokninkinkiyin, ta yokwowa kara winkiya iikam kimiiram, kimiir whinkinsiis haiginuam kara hinina naingwowi kimiir siyiuim idowiiya dwoki Adi Komii siir whwonkam ida. Kima wa nwoki sibgu inokninkinim, kima kririiram naingwokwonanaei mi ta hiriinana saiirsi winkika ta yokwowa. ¹³ Mi dimin taeminim kima tirim kririir, kririir siiboboiniu haiginuim sima sima rani, dimin taeminim kima whindiraerarim Taitas siir wokmailhaiginuam mi krira ti saika nwowo, krira maigimaigra komiiga.

¹⁴ Mi biya kara kimiir inig imiir boinmauu wakaeyin mi kara Taitas siirin ha boinkin kima wadiekim mi ti dimin taeminim kima tirim kariirin wi nididgak sima nwowaiginu rani, ta kara

boina siir. Mi ti dimin taeminim kara boinim iikam kimiirim hiniin sima wadiekim, yim ini ti yayim biya krira niki boinim kimiir whiekakar ini simiir hiriinan ywowim, yim kaimwowaigim.

¹⁵ Biya Taitas siya kimiiram waraur niki itin, kimiir kignakiyin mi kima siirin wadie ha sibgu ohaiginugiyim mi siirin ha mi sibgu kigriraowim mi kima dimin taeminim siya boinim simiirin ha mi wakaeyokna. Mi siya ta saiir naingwokiyin siya kimiiram pranae pranae bi naingwokwokin, ini biya siya naingwokwowa ini saiir haiburin.

¹⁶ Mi tariinanin, kara ha naingwowi, kima mi kara, krira ini kwoin whiruar ywowiskiyim mi kara kimiiram kwoin whisair bi nwokikin kara maigimairga komiiga. Iriig.

8

Adi Komii siir piugana saiir iikamim sima irni nwinri dinan whinkinsiis ankinsiis

¹ Ti kariir nomiyauim, krira yai kimiir boinmauwam naingwowi mi kima pa nwoki inokninkinim, dimin miyik miyikim Adi Komii krimiir Wanin siya tirim siir piugana saiir iikamim simiir, nu Masedonia hiran isidin siir. ² Mi iya simiirin iikam nhirkim tiriyim dimin biye, sima pi maigimairga hiriyar nwokripkaii. Mi sima iikam paeprikabar mi oka windi, sima pa mi maigimairgaei. Dimusi rani, sima bidi yinokninkinim, simiir dimin bibiyeyim simiirin Adi Komii siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi sima simiir umirim iripa asi haingiriyu hauugii iki iikam nhirim simiir. ³ Kara kimiirin kaimwovar boinkii, sima umirim simiir kwoinkar

naingwo hauuwi simiirin. Mi sima umir hoingak karamaeka wɛndi sima Adi Komii siirin pa mi hauuwi. Mi kara simiiram bi boɪnkɪn, sima hiriinan tirim. ⁴ Simiir kwoɪnim Adi Komii siir iikamim om komii Jerusalem hiranim simiiram naingwokwonanaei simiir whɪnkɪnsiisam. Mi sima krɪmiiram asi nɪmpiwɪrwɪrkɪpkaigim ti umirim simiir hainamim hiriir. ⁵ Sima iuwa rigar hauugim. Sima wadieyar tirkim, sima ta krɪma naingwowa simiir, sima tiram saiir hiriinan bi tirkim. Bi simiir mhi kwoɪnim Biyan Inkam Komii siiram kisina haigi. Mi mhoiya sima Adi Komii siiram ywo, simiir boɪnmauuim, diminin siya naingwowin sima tiram yayim krɪma boɪnkɪyim simiir, simiir kwoɪnim krɪmiiram wara mi ɪnkɪn aingwokiyim. ⁶ Biya Taitas siya ta mi aiir mirii bwakainakin, kimiir iikam nhirim simiir whɪnkɪnsiis haiginuwam, dimin taeminim hinda whisariiyar prihauuwim. Mi hiriinanki nuwi mi krɪma siiramɪn wa swoki sriigripkaii, kimiir whɪnkɪnsiis haiginuwam, ta mi aiir digiyam mi ta miya wɪiki iikam nhirim sim nwoke whɪnkɪnsiis haiginuwim. ⁷ Kima ti om Korin hirani iikamim kima dimin taemin kasa bi tirkim. Mi kima siyɪu kibiki kibi iirar tirkim. Mi kima iki iikam nhirim simiir siyɪu imiir asi haiburgim kima Adi Komii siir yai aiiramar naingwo tibmii kangim. Mi kimiirin siyar whɪnkɪnsiis haiginugin siir yai imiir ninoknɪnkɪnim mi simiirin iki iikam nhirim simiir nwoke boɪnmɪmauuim. Wim kima mi miyik miriyamar naingwokwonanaeikim. Mi kima krɪmiiramar mi aingwokwonanaeikim. Dimusi rani, wim kima ini kima iikam ywowim wim kima

Adi Komii siiram naingwokwonanaeikim mi siir iikam ikim. Krira kimiiram in hiriinanam warar mi aingwowi kima dimin taemin nhirim siir mi aiir warar mi priihauuwim.

⁸ Krira kimiiram in siyiu komii bi winkikin, kima siir wakaeyokna apamin. Kara kimiir bidiyar iki iisiimauuw in iikam nhirim umir iki iikam nhirim simiir hauuwan daingwo. Kara kimiir kwo in imiir boinworwokai haiginug in, ti kara winkiyim kimiiram, iki iikam nhirim simiiram mi kara wa nwoki inokninkinim, kima iikam nhiramin ina naingwokwonanaeyim, iyie? Nningaka. ⁹ Kara kimiir kwo in imiirin dimusi boinworwokai rani, kima dimin kibi kibiyim krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siya tirim simiirin bidi yinomokninkin digim. Siya digworaekwo hoingakakar nwokin iya siya Adi Komii saika nwowin. Mi siya digworaekwowim simiirin digiumii ha haimriiyugigin mi siya ini inkamin digworaekwo karamaeyin ini siir hiriinanar yamwouin. Siya inkamin dimin taemin karamaeyin siir hiriinan whisarii bi nwokin, kimiirsika. Mi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiir haiyam. Mi kima wi siir mi kibi kibi imiirarar mirii iski iki iikam nhirim simiir whinkinsiis haiginuwim.

¹⁰ Mi yio kariir kwo in in ti dimin taemin imiirin pi hinina boinkii, kimaingim iikamim yipiki umir iripa haingiriyiu haiginim Adi Komii siir iikamim om komii Jerusalem hir nwowim simiiram. Wim kima ta hiriinana iki biewiyin namkiyin si tirbwakainakim mi an kara ha naingwowi,

kima ta miya bi kima tira saiir mi digi, wi wadiyar mi owi. ¹¹ Mi tariinanin kima umirir ipar ti swoki haingiriyu haigin mi ta biya kima niki tira ya ti digi. Mi biigi biyarin, iya kima umir ipar haingiriyu haigina, kima ta mi aiir miriyamin pranae pranae bi naingwokwokim. Mi tariinanin ti dimin taeminim kima tirim umir nugugusim kima haingiriyu haiginim yim ti digi. ¹² Mi inkamin siir kwoin komiiyin umir digworaekwo Adi Komii siir hauuwam naingwowin mi Adi Komii siya wi siiram swoki srii rani, dimin taeminim siya nonkwo karamae nwowim simiiram. Adi Komii siya wi diminim siir hir nwowim siya hauuwanim wi simiirarar haii.

¹³ Kara kimiirin hiriinan bi boinkikin, iki nhirim simiir whinkinsiis haiginuwim hinin, sima wi wadie hiriyyar nwoki owim mi wim kima nninga nwowi mi wi hikak niki owim. Nningaka. Kara ha naingwowi, kima hiri hiriinankinar dwo. Mi kara minam naingwowi, ti hiriinan siyiuin siirar dwo. ¹⁴ Kara ha naingwowi, diminim kima nonkwowim simiirin hinda haimii ara timi hauugi. Dimusi rani, tariinanin ta ii aiirarin kima umir kasaka nwo rani mi yim sima komii nonkwo rani. Mi mhoiyya sima komii mi onkwowi mi wim kima sapisap, kimiirin wi sima mi whinkinsiis haiginuwi. Mi ti hiriinan siyiuin, kima whiekakarim wi wadiyar sibgu owi. ¹⁵ Adi Komii siir yayim yipiki Moseski si winkyim Yokwo Komiiini yim ha boinkim, iikamim yipiki biya umir digworaekwo nae minim sim niki aokingugunankaiyim, mhoiyya sima wi dimin sim whirmim whirminki swoki

onaowid rani. Mi ti iikamim yipiki digworaekwo kwisuwa nonkwowim, mhoiya sima wi inkam paeprikabnan nwo rani sima wi digi digar nwowi. Iriig.

Pol siya wi yaeya inkam nhirim simiir nikropkii om Korina hiriirin.

¹⁶ Kara Adi Komii siiramın hiriyyar naingwowi. Dimusi rani, Taitas siir kwoinin siya hıurworwokaigin. Mi siya waraur nitam asi swoki aingwokın, iikam kimiir whinkinsiis haiginuwam. Krira mi aingwowa kimiir whinkinsiis haiginuwam nitam, saiir hiriinan. ¹⁷ Mi krira siir srıyo, kimiiram swoki itam kimiir kigniyam mi siya ini wadiyyar mi owın krira siir kwoın iir bi kiyaiigo. Dimusi rani, siir kwoinin hiriyyar naingwokın siya wa niti kimiir kigniyamın. ¹⁸ Mi krira kririir nomiiyauwın siirın warar yikropki Taitas saıka namam. Mi iikamim Adi Komii siir pugana saiirım, omom kingiin kingiin nwowim simiirım, sima siir inig iir haigin idwokikim. Dimusi rani, siya Adi Komii siir yaiya saiir boınmımauwın inkam kibikın iki iikamim simiir. ¹⁹ Ta sasa rani. Ningaka. Mi Adi Komii siir iikamim sima siir warar mi imbingim krimaka namam, ti umirim simiir hainamam om komii Jerusalema hiriir. Mi krıma ti hiriinan dimın imiir tirım mi iikamim sima wi Biıyan Inkam Komii siir inig hainanprapraskii ti digworaekwowim simiirsi. Mi sima wa nwoki inokninkinim krıma iikamim simiir whinkinsiisam naingwowi ti dimın taeminim simiir tirım. ²⁰ Mi kama wi mintırao wi iki iikam nhirim sim pi boınisi ti umirim sima haingiriyıu haiginim krıma simiirın kipiı

yapii bi tirkim. Mi krira ti kririir nomiiyauwo sowiiram asi nikiugiko yipiko hinda tinda kriraka namano, dimin taeminim krira tirim simiir kigmimikam. ²¹ Krima dimin taeminim biya Adi Komii siir whwonkam ida wadie nwowim simiiraram naingwo rani. Niingaka. Krima hiriyyar naingwowi, iikam whiekakim sima ta saiirin ina ninokninkinim ti krimar tirim krima wadiekinar tiri.

²² Mi hiriinanki niuwi mi krima krimiir nomiiyauin wi ti inkam nwiso sowakar nikropkii krima siir bidi hidim, dimin taeminim siya hidim simiirin. Mi krima hiriyyar ninokninkini, siya simiirin wadiyyar tirkim. Mi tariinanin siya ina ninokninkinin, kima ini siyiu miyik imiir napim. Mi siir kwoin komiyyin ta miya saiiram nitam asi naingwokin saiir miriyyam. ²³ Mi iikam nhirkim kimiir sruii hinin, Taitasin siya yipikin. Mi kima simiirin hinina boin, siya krimiir nomiiyaugin, krima iripa mi kwiruwar miriigim. Mi inkam nwiso yipiki wi saika ninkin iti sowiir warar ninkin boinkii iikam kimiir nini kignakiyam. Mi kima iki iikam nhirim simiirin wi ha boin, sowa krimiir nomiiyau wadieko. Adi Komii siir pugana saiir iikamim yipiki ti kingiinar kwowim, sima nimbingikim warar nitam. Ti inkam nwiso Adi Komii siir mi aiir mariigo iikam simiir whinkinsiis haiginuwam mi Kraisiir inigni boinmimauuwam dimin taeminim sima tirim. ²⁴ Mi hiriinankinuwuwi, kima simiir kigriirowi ya tariigina ya min niisiimauuga, kima simiiram naingwokwonanaei. Mi kima ti hiriinan siyiu iir tiri mi mhoiyya iki Adi Komii siir pugana saiir iikamim iki hinda tinda nwowim,

sima ninokninkinkii, kima wadiekim, ta kara boinkiya simiir biya iikamim warauranim kimiir saiir hiriinan. Iriig.

9

Umirim iikamim nu haimii Judia hiranim simiir whinkinsiisin simiir boinka

¹ Kima bidiyar yinokninkinim umirim Adi Komii siir pugana saiir iikamim nu haimii Judia hiranim simiir hauugi simiir whinkinsiisam. Mi hiriinankinuwu mi kara kimiiram pi yokwo priei winki rani, ti simiir boinkiyamin. Ningaka. Pi hinda harki haruwar kwaowinkii. ² Kara ina ninokninkinin, kima ti iikamim hiranim simiir whinkinsiis haiginuwam tiri. Mi kara kimiir inig iir bidi hainan prapraskiyin mi iikamim Adi Komii siirim nu haimii Masedonia hiranim simiirin hinin bidi boinim. Krimiir nomiiyauim Korin nu haimii Esia hiranim, sima iki biewiyin namkiyin, sima iikamim nu haimii Judia hiranim simiir bidi mi whinkinsiisim. Sima bidiyar yinokninkinim, kima iikamim hiranim simiir bidiyar mi whinkinsiis haiginuwam ti dimin taeminim kima tirim simiir simiirsi, simiir kwoin imiir kicina haigiyam simiir wara ninkin tiram. ³ Kara hininam naingwo rani, ti yai kibi kibiyim iikam imiir kara boinim kimiir, sima hindara priiyokaeyamim. Mi ta hiriinan saiirsika, kara kirmiir nomiiyauim simiirin biyin kimiiram asi nikropkikim kimiir whinkinsiis haiginuwam, kimiir umir imiir haiyam. Mi sima niti mi sima pa nwoki kigniyim wim kima bidi diriraerar haiginkwokinim. ⁴ Mi nu haimii Masedonia

tiran iikamim sima niti mi sima ha nini kignii, kima bi niki diriraerar haiginkim mi kara wi nidid prasae kin tani. Mi an kara hiriyar mi aingwowi, wim kima wa mi ididi. Dimusi rani, simiirin kara boinkin hinin, wim kima kimiir umirim bidi haiyim mi bidi diriraerar haigin digim. ⁵ Kara ti dimin imiir boinkiyin mi kara krimiir nomiyauim simiir bidi sruiyim, bi sima nitim, kimiir nini whindiriraerarniyam, wari umir imiir diriraerar haigin sasauukwokinam. Mi mhoiyya kara nu haimii Masedonia hiran iikam simaka niti mi wa nini kigniyim bidi diriraerar haigin digwokinim. Mi ti iikam nhirim simiirin wi hinina nwoki isii mauuwim, ti digworaekwowim yim kimiir kwoinkar priinaingwo hauugim.

⁶ Kima ti digworaekwowim simiiram in sibgu sibgu daingwo omok. Mi kima Adi Komii siirin haimiisima hauuwi mi mhoiyya kima wi iriipi hiriinan haimiisimar mi haii. Yio ini inkamin numiran sasaeya ninkiniyin ini siir hiriinan ywowin. Pi siya hoimgak yinkin karamae ywo mi siya pi hoimgak mi ingugu ae rani, pi hiriinan kwisuwar mi ingugu ae. Mi siya pi numir kwirkak aiiar yinkin digi mi siya pi hiriinan hoimgakar mi ingugu ae. ⁷ Mi iikam kima irira nwonwira biyyin ti diminim kima tiranim simiiram in sibgu sibgu tiki aingwo omok mi simiirin mhoiyya tir. Umirim Adi Komii siir hauuwiyim kima simiirin hindara kipi naingwo kisisir hauu kima umir digworaekwowim Adi Komii siir hauuwiyim kimiir kwoinim maingamaingakak warar dinkin oki mi Adi Komii siya wi ti hiriinan inkamin siiram naingwokwowi. ⁸ Mi ti digworaekwowim,

kima naingwowaɓim kimiir kigriraowam inokiiinok yim wi Adi Komii siya hauuwi kimiirin mi yio ti sima sima rani mi siya kimiirin wi yaeya dimin miyikar swoki inkin hauugii kira nonkwowamin. Mi kima iki iikam nhirim simiirin wi simiir nwoki whinkinsiis haiginuwwim. ⁹ Mi yayim inkamin yipiki biya ta Yokwo Komii aiir winkyin siya hinina win boinkikin,

inkamin yipiki Adi siir yai aiir sibgu wakaeyokna apin mi iikamim yipiki nanga nwowim sim whinkinsiisin mi ti siyu kibi hiriinanin siya tirin, sima wi siir siira naingwokwonanae kaigii.

¹⁰ Adi Komiiyin yipiki sasaeya inkam nwinri hauuwi siya ninkinam, mi sima nae wi simiirsiyar mi haii mi siya kiriirin wi ti hinin hininim sim hauuwi. Mi siya simiirin wi iuwarigar mi tiri mi kira iki iikam nhirim simiirin wi simiir nwoki sibgu whinkinsiis haiginuwwim. ¹¹ Mi Adi Komii krimiir Wanin siya kiriirin wi dimin taemin miyik miyik kasa hauu rani. Mi kira iki Adi Komii siir iikam nhirim simiirin wi simiir nwoki whinkinsiisim. Mi mhoiya krima niti, wari umirim kima haingiriyu haiginim simiir hainakiyam mi krima simiir nini hainakii mi krima simiirin wi iki iikam nhirim simiir hauuwi mi yim sima wi Adi Komii siir inig iir hainan prapraskii. Ti diminim kima tirkiyim simiirsi. ¹² Mi ti dimin kibi hiriinanin yipiki kima tiri, yio wi Adi Komii siir iikamim yipiki indim nwowim wi simiir whinkinsiis haiginuwi. Mi ti kima kinsiis haiginuwi simiir, sima sima rani. Kira simiirin wi warar timi tir haiginu maigimaigra nwowamin. Mi Adi Komii siir

inig iir hainanamın. Dimusi rani, ti dimin imiirsika. ¹³ Mi ti diminim yipiki kira tirim kariir nomiiyau imiir, yio wi simiir niisiimauwi hiniin, kima Adi Komii siir yai imiiramın ha sibgu wakaeyokna apikim. Mi kima Kraisiir yayim simiir nanaakninkii haiginuwikim. Mi sima ti umirim kima hauuwim simiir kigi mi iikam nirmi mi hauu ikim mi sima wi Adi Komii siir inig iir hainan prapraskii. Dimusi rani, ti simiirsika. ¹⁴ Mi mhoiyya sima kimiiramın wi pranae pranae naingwokwo rani mi sima wi Adi Komii siiram kwisboinkii, kimiir whinkinsiis haiginuwim mi kimiir kigriraowim. Dimusi rani, kimiir kwoinim siya hürworwokaigim mi kima ti dimin iir asi tirkim. ¹⁵ Ha wit, kima Adi Komii siir inig iir hainani. Dimusi rani, siir yinisimın siya krimiir hauugikin. Mi dimin taeminim kima hauuwiyim yim siir yinisimın yipiki siya hauugiyin siir bi haiburgin. Iriig.

10

Pol siya iikamim yipiki ha boinim aposel kamim miyyik rani, siya simiir yai imiir nikidugin.

¹ Kara Polkin, kariir kwoinin ha naingwowi, kimiir kwoinin ti kicina haigi mi ti dimin taeminim Jisis Kraisiya tirim simiiram ti aingwo. Siya siir kwoin komiyyin siyamar bi naingwonakin mi siya iikamim simakan dimin taeminim bimbuiwi bi tirkin. Mi iikam nirim hiranım yim sima kariirin hiniina boinkim, iyya siya krimaka tirar niki owa, siya inkam inig karamaenan tirkin mi krimiirin yai ha boinimauugin. Mi mhoiyya, iyya siya om whir

namwoɪuwiyim mi siya krɪmiiramɪn pi yokwoni wɪnki. Mi siya krɪmiiramɪn pi igao yaiyar boɪnki ti digworaekwo imiirin. Mi hiriinanki niuwi mi kara kimiirin pi igao yai hinina boɪnkii. ² Mi mhoɪiya kara kimiir kigam niti mi kima wi igao yai kara boɪnam kipi tir kimiirin mi kara kimiirin wi igao yai boɪn tani ti dimin taemin imiirsiyin, ti igao yai kara boɪnanim iikamim yipiki ha boɪnim, nim krɪma ti iikamim tiranim, nim krɪma dimin biyie biyieyim nuanim sim napikim. Mi iikam imiirin ti digworaekwo hininim simiir whɪnkinsiis haiginiuwikim. ³ Mi ta miɪya krɪma mɪriiya krɪma nuan digworaekwowim simiir bi napikim. Nɪngaka. Krɪma ini ti nu iirar nwowim mi krɪma ti Adi Komii siir mi aiir mɪriiyim, krɪma ti iikamim yipiki ti nuan digworaekwowim simiir napiyim simiiram mɪrii rani. ⁴ Mi ti dimin taeminim Adi Komii krɪmiir Wanin siirim ti krɪma nonkwo mɪriiyim siir mi aiir yim ti nuɪn siir tiran digworaekwo rani. Nɪngaka. Nim Adi Komii siir kirɪeya mi siir dimin taeminim yipiki krɪmiir whɪnkinsiis haiginiuwiyim simiirarar nonkwowiyim Setan siir dimin taeminim yipiki iikamim siir wakaeyokna ap karamae nwowiyim simiir kwoɪn imiir haigi itikrikɪuwim simiir nikwowaisiiyam. Mi ta Adi Komii siir kirɪeya ya ini nhao, irim hipig nan ywowa yipiki iikamkim sim nonkwowiyim iki iikam nhirim simaka niniiyam. ⁵ Mi ti Adi Komii siir dimin kirɪe komii komiiyim ti krɪma nonkwowim, yim ini ti yai bibiyieyim nuan iikamim yipiki sima napiyim ini simiir haiburim. Mi dimin taeminim yipiki sima naingwowyim hinin, simiir kwoɪnim ini simar kigirkakim mi

sima Adi Komii siir pan#nsi y#nokn#nk#nsi. Mi ti Adi Komii siir dim#n k#r#e komii komiiy#m y#p#ki kr#ma nonkwowiy#m mi i#kam#m s#miir kwo#nau nwokaiiy#m dim#n taemin#m, s#miir#n kr#ma kiyaii. Mi sima Krai siir yai k#bi k#biy#m s#miir asi wakaeyokna api. ⁶ Mi k#ma kr#miir yai aiir s#bgu wakaeyokna api mi mhoiyya kr#ma t#riigin#m y#p#ki nantamy#riy#riy#m s#miir#n w# ta k#rieya saiir k#rieni nonkwon#n#womw#ir haigin#uwi.

⁷ I#kam k#miir kwo#n#m s#bgu s#bgu daingwo omok, ti digworaekwow#m k#ma ha naingwow#m y#m wadiek#m. Mi k#miir i#kam nh#r#m warauran#m y#p#ki ha naingwo t#bmii k#n#m h#n#n, s#miir#n Krai siya b#di y#mbingiy#m siir yai #miir bo#nm#m#u#wam mi sima w# ti dim#n #miiram daingwo. Sima w# h#n#na daingwo, sima Krai siirg#m mi n#m kr#ma ti i#kam#m ti t#ran#m iriipi h#riinan Krai siirg#m. ⁸ Mi B#iyan Inkam Komiiy#n Krai siya kr#miiram b#di kiwakiy#n, siir #gsop aiir nokwokairinaowidam. Mi ti dim#n#m kr#ma t#r#m mi mi i#k#m, y#m k#miir wh#nk#nsiis haigin#uwank#m wad#e k#ma s#bgu apam mi sima w# k#miir t#r#bu rani. Mi h#riinank# niuwi, kara kr#miir in#g #miirar swoki hainanaei, ti dim#n taemin#m kr#ma t#r#m s#miirsi mi kara w# di y#didi h#riinan t#rsiy#n kara w# ma#rg#ma#rgar p# ywow#n. ⁹ Kara h#n#na b# naingwokin, ta yokwowa kara w#nkiya k#miiram, k#ma ha naingwowi, k#miir#n w# saeya kiyops#bgi haigin#uwi, kariirsiy#n hinda wh#sariiyar mi p#riy#didid#m. N#ngaka. ¹⁰ Kara p# boriisopi k#ma kariiram#n ti h#riinan kwo#n #ir naingwow#m. Dimusi rani, kara #na n#nokn#nk#n#n k#miir i#kam nh#r#m, sima kariir#n

ti hiniina boinkim. Sima boin, ta yokwowa Pol siya winkiya krimiiram, siya krimiirin igao yai winboinkikin. Mi iya siya krimaka tir nwowiyim siya pi krimiirsi nididi mi siya krimiirin hiriinan igao yai bi boinikin. Siir yayim yim ini ningar ywowim. ¹¹ Mi ti iikam hiriinanim yipiki ti hiriinan yai boiniyim, sima ti yayim kara boinmimauuwim simiir daingwo. Mi ti dimin taeminim krima winboinkiyim ti yokwo imiir, ta iya krima aruwar niki owa mi krima krimiiram niti kimiir kignakiyam, krima wi ti hiriinan yai kaimwowim simiirar swoki aboini.

¹² Mi krima krimiirin iki iikam nhirim yipiki sima simar nomboinyokainaeyim simiir hiriinan bi boinikim, krima iikam wadiekwadie imairgim krima krimiir inig imiirar bi hainanaeikim, sima tira saiir hiriinan. Mi iikamim ti hiriinan kwoin naingwowyim yim sima ha naingwowi diminin sima naingwowyin mi diminin simar kigiyin iki sima yapa yapa nwonira iriraka tiriyim yim wadiekim mi simiir kwoinim aowa aowa sima simarin ha naingwowi, sima wadiekim. Mi ti iikam hiriinanim yim pi whaowaei. ¹³ Mi nim krima wi ti miyim Adi Komii siya hauugiyim wi simiirarar hainan iski. Mi siya krimiir bidi yimbingiyin kimiir waraur miriyamin. Mi hiriinankiniuwi mi krima wi iki mi nhirim krima mirii karamae nwowim wi simiir wara hainan tani. Ningaka. ¹⁴ Dimusi rani, krima bigi biyin krimiiram waraur nitkim Kraisiir yai win kibiya saiir boinmimauuniyam. Mi hiriinankiniuwi mi krima wi digar nwowi kimaka waraur nini miriyim. ¹⁵ Krima ti miyim yipiki Adi Komii siya nimbiniim krimiir simiirarar mirii iski.

Mi Adi Komii siya kr̄miir̄in minam n̄imbinḡin mīi k̄miir waraur m̄irīiyim̄ mīi kr̄ma h̄iriinan t̄ir karam n̄wokiswo mīi kr̄ma w̄i kr̄miir in̄ig im̄iirar di hainani ikīi dim̄in taemin̄im iikam n̄h̄irkim̄ sim̄ tirim̄ sim̄iirsi. N̄ingaka. Kr̄ma minam naingwowi, k̄miir naingwo t̄ibm̄īiya Adi Komii siiram naingwo t̄ibm̄ii k̄ina saeya komii n̄wokiyim̄. Mīi ir̄iip̄i h̄iriinan ta kr̄miir m̄īiya, kr̄ma nin̄i m̄irīini k̄imaka waraur ya w̄i komii n̄woki okiyim̄ h̄inda t̄indan. ¹⁶ Mīi kr̄ma h̄iriinan t̄iri, ikīi maeyau maeyauim̄ k̄miir kingiin waraur n̄wowin̄ sim̄iir nam̄i mīi kr̄ma w̄i m̄īiyim̄ iikam n̄h̄irkim̄ m̄irīigikim̄ ikīi maeyau n̄h̄irim̄ sim̄ kr̄ma w̄i kr̄miir in̄ig im̄iir hainan tani. Mīi kr̄ma w̄i ha boin̄ tani, t̄i m̄īiyim̄ yim̄ kr̄miir m̄īigim̄. N̄ingaka.

¹⁷ Mīi ta yaiya ta Adi Komii siir Yokwo Komii aiir n̄wowa ya h̄iniina boinka mīi inkamin̄ siir in̄ig īiirar hainanamar naingwowi mīi siya w̄i Bīiyan Inkam Komiiȳin̄ Adi Komii siir in̄ig īiirarar hainan īski siyair̄gin̄ siir m̄īiyim̄ sim̄iir bwamk̄ibwamin̄.

¹⁸ Mīi tariinan̄in̄ Adi Komii siya inkam n̄wirni in̄ig hainani, ȳio t̄irīigin̄ ȳio dim̄in komīiḡi komii īeyair̄gin̄. Mīi inkamin̄ siir in̄ig īiirar hainani, ȳio t̄i h̄iriinan dim̄inin̄ ȳio dim̄in paii rani, ȳio inīi n̄ingar ywowin̄. Iriig.

11

Pol siya iikamim̄ aposel inkamnan nwonamim̄ sim̄iir siȳu bibiyeyim̄ sim̄iir boin̄im̄n̄k̄igin̄

¹ Kara minam naingwowi, k̄ima t̄i yai h̄iriinan̄im̄ sim̄iir yai n̄h̄ir im̄iir t̄i swoki wakae. Mīi t̄irīigin̄im̄ kara mīi boinki w̄indi inkam biȳenan, kara ha naingwowi, k̄miir w̄in̄im̄ t̄i yai im̄iiram mau.

² Adi Komii siya kimiiram naingwowi mi siya wi ti iikamim yipiki siirim nwowim simiirin wi siya nimbini mi sima wi hirii hiriinan siyiu kinar nwowi mi ti hiriinan siyiu kaimwowin Pol kara iikamim warauranim kimiiram naingwokim mi kimiirin kara bidi yimbiingiyim kima inkam nwuruwani nwowim. Mi kima mi siya, kima wi nwuruwar nwoiskii mi ti inkamin siir inigin Kraiskin. Kara minam naingwowi, kimiirin kara nikropkiyim Krais saika, wig kopaksim nunga yipiki kamaka iripa piu niki o karamae niki owa saiir hiriinan. ³ Mi tariinanin kara ti iikamim yipiki yai bibiyie boinim mi kimiir kiyaiyim, biya mipugi si niksisaeya mi siya hiira Ivni kwoinin si, siir hiriinan tirim ini simiiram swoki aingwokiyim. Kara pi boriisopi ti dimin biyieyim kimiir kwoin imiir kiyaiyim mi kimiir tirbuwim. Mi hiriinankinuwi mi kima wi Krais siir siyiu iir sibgu ap rani mi wi siiraram naingwo rani. Ningaka. ⁴ Kara pi nididi. Dimusi rani, ti simiirsika. Mi inkam nwirin kimiiram niti mi siya kimiirin wi yaeya yai nini boinmimauuni Jisis siirin mi ti yayim ti krima boinmimauuwim Jisis siirim kimiir, yim simiir hiriinan tani. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin wim wi yaeya naeyiu whir haii. Mi yio ti Adi Komii siir naeyiun biya kima niki haiyin kimiir kwoinaw waraur niki okaiyin yio si rani. Mi kima yaeya yai wakae mi ha naingwo tibmii kini simiiram in mi yim ti yayim biya kima niki wakaeyim mi ha naingwo tibmiiyim, yim sim tani. Mi ti inkam hiriinanin kimiiram waraur niti mi kima siirin wi maingimainga komiiyar mi owi mi siirin wa

m̄i k̄ign̄n̄k̄in t̄iri t̄i dim̄in īir̄in. ⁵ M̄i an kara ha naingwowi, kara w̄i dig nwo rani, t̄i kimiir kam imiir t̄irkiȳim ȳip̄iki ha boiniȳim h̄in̄in ȳim s̄ima Adi Komii siir aposel kamkim. ⁶ M̄i t̄i h̄iriinan kam̄im s̄ima boin̄im yai m̄iyȳik m̄iyȳikim ȳim w̄i kariir nikwowaisii m̄i an kara ninokn̄n̄kinam whaowae rani. N̄ngaka. Kara Adi Komii siir dim̄in taemin̄im ina m̄i inokn̄n̄kin̄in t̄i simiir yai h̄iriinan̄im simiir nikwowaisiyyam. Inok̄inok̄in kr̄ima t̄i dim̄in k̄inḡi k̄in̄in k̄imiirḡi k̄imiirar n̄isiimauugin.

⁷ M̄i iya kara Adi Komii siir Yai W̄in k̄ibi aiir boin̄m̄imauuwa kimiir, kara k̄imiiram̄in um̄iram b̄i s̄rīgin um̄ir kariir hauuw̄im ta kariir m̄i aiirsi. M̄i kara h̄iriinan m̄i s̄rīi karamae m̄i ow̄in m̄i kara kimiir wh̄ink̄ins̄iis haiḡin̄iuwamin, kariir īngar nonkwo m̄iriyȳin m̄iyȳim, um̄ir p̄i saiirsiya m̄i haii kara. Inkam̄in in̄ig komiigak nwowiȳin ȳio t̄i h̄iriinan m̄i b̄i m̄irīgin. Dimusi rani, kara k̄imiiram b̄i kiwakik̄in um̄ir k̄ima hauuw̄im kariir̄in m̄i k̄ima ha naingwowi kara k̄imiir̄in m̄iyȳik b̄i t̄irk̄in, aniya? ⁸ M̄i iya kara iikam k̄imakar waraur nwowa m̄i m̄i ha m̄iriyȳin m̄i iikam̄im Adi Komii siir p̄iugana saiir̄im nu h̄aim̄ii Masedonia h̄irar̄im kariir̄in um̄ir s̄ima hauugik̄in. M̄i t̄i h̄iriinan siȳiun̄ kara simiir dim̄in taemin̄im hinda wh̄isariiyar p̄riihaiw̄ink̄in. ⁹ M̄i ta iya, kara k̄imaka waraur m̄iriyya, kara nae digworaekwowam b̄idiyar m̄i hainguguw̄in. M̄i kara k̄imiiram̄in um̄ir nae minam b̄i s̄rīgin kariir hauuw̄im. N̄ngaka. Kariir nom̄iyyauim nu h̄aim̄ii Masedonia h̄iran̄im s̄imar in̄i hauuni dim̄in taemin̄im kara hainguguw̄im simiir̄in. M̄i t̄i dim̄in

taeminim biyyar tirim mi ha ntiyokiyokiyim mi ini tariinanar yadigniyim, kara kimiiram bi sriigin. Kimiirin maigimaigra nwo karam sim nwowim mi mhoiya kara kimiiramın wı hiriinan swoki srimimın tani. ¹⁰ Mi ta Kraisiir yai kibiyim ti kariir kwoinawu tir nwokaiyim, kara kimiirin kaimwowar boinkii. Mi Grik hiran maeyauim simiir iikamim, simiir nwrki ha bi boinkim, sima wı umir kariir hauwi ta miya kara miriia simiir hir sairsi. Niingaka. ¹¹ Mi kima hinina dimusi naingwokim, kara wı kimiiram kiwaki rani, umir kariir hauwamin? Dimusi rani, kara tari kimiiram naingwokwo rani, aniya? Kara kimiirin pi hinina boinkii, Adi Komii siya ina ninokninkinin, kara kimiiramın nhami nhami naingwokwo rani.

¹² Mi kara wı ti dimin taeminim biya karar niki tirim wı simiirar swoki tirkrpkaii. Mi kara ti aposel kam bibiyeyim yipiki ha boinim, yim sima iriipi hiriinan dimin miyik miyik imiirar mi tiri, ti aposel kam krıma tiriyim simiir hiriinan, simiirin wı kara nanaakninkii haiginuwi. Mi sima wı simiir inig imiirar swoki hainan praprası iki iikam nhirim simiir whwonkam idan mi wı ti hinina boini, sima ti krıma tirim simiir hiriinan tirikim. Mi kara hinina naingwowi, ti diminim kara tiri, yio wı hinina nısiimauwi, sima pi niksisaei. Mi ti simiir yayim yim wı naekak nwo rani. ¹³ Tiki kam hiriinanım yim Jisis Kraisiir aposel kam tani yim sima niksisaeyan kamkim mi dimin taeminim sima tiriyim yimbi pi niksisaei. Mi simiir yaigyaiyim sima pi simiir wara boinkii rani, yipi simiir kwoin hirirar haigi okaii. Mi

sima pi iikamim simiir kwoin imiir kiyaii mi yipiki simiir kigi mi sima pa nwoki boinim, Kraisiir aposel kam kingikinim simaigim. ¹⁴ Wi mouni hanin kipi siinkao simiirsiyin, yim tiriiginim yim kaimwo rani. Krima ina ninokninkinim, Setan siyairin siir kwoinin yipi kikitindinuwi mi siya iikamim simiir kwoin imiir kiyaii. Mi sima pa nwoki aingwowim Adi Komii siir paekwosim miyikin siyaigin. ¹⁵ Mi krima hinina ninokninkini, ti dimin hininim yim Setan siya tirkim mi krima wi mouni hanin kipi siinkao, ti iikamim yipiki ti dimin taeminim siya tirim simiir napim simiirsiyin. Yim sima Setan siya tirim, simiir tirkim mi simiir kwoinim yipi pi kikitindinuwi mi sima pi iki iikami kwoinim sim kiyai. Mi tiki iikamim yimbi ha nwoki boinim, sima iikam wadiekim sima dimin miyik miyik asi tiri. Simiirin hiriyar kigninkin tirki. Mhoiyya Adi Komii siya simiirin wi ti hiriinan dimin bibiyeyim sima tirim wi simiirsi nonkwobumbuninkin haiginuwi. Iriig.

Mi iyya Pol siya Adi Komii siir mi aiir miriyyin dimin bibiyie kasa rani, siir kimpipisu haiginuim.

¹⁶ Mi tariinanin kara kimiirin pa swoki boinkii, kima hinin kipi naingwo kara inkam biyekin. Mi kima ti hiriinan kwoin naingwowi, kara kimiirin minam srii, kima kariir dikunam, kara ti inkam biyeyin. Mi kima hiriinan tiri mi an kara wi kariir inig iirar hainan prapraskii, dimin whirin siirsi. ¹⁷ Mi kara kimiirin wi Biyyan Inkam Komii siya boinim, wi simiir hiriinan boin tani. Mi kara kimiirin wi min boini, kima kariir inig iir

hainan prapraskiyim inkam biyieyım sima boinim simiir hiriinan. ¹⁸ Mi ti iikam hiriinanım yipiki simiir inig imiirar hainaniyım ti dimin taeminim sima tirim ti nuin siir tiranim simiiram mi an kara iriipi hiriinan wi hiriinanar mi tiri. ¹⁹ Mi iikam kima ha naingwowi, wım kima ti dimin taeminim ti kam bibiyieyım ninokninkin karamaeyım sima boinim kimiir, kima simiiramın ini maırgımaırga komııgakar nwowım, aniya? ²⁰ Mi kima iikam imiiramın pa kiwakii, kimiir kwoın imiir kiyaiyamın. Mi wım kima pi simiir yai imiirar mi wakaeyokna api iki iikamım yipiki maeyaua miı biyie mırııya saiir hir nwowım sima wakaeyokna apiya iki gavmani kamım simiir yayım saiir hiriinan. Mi kima simiir kiwakii, kimiir digworaekwo imiir haiyam mi wi simar digii. Sima kimiir kwoın imiirın nıksısae yayım sima boiniyım mi kimiirın pi simar kiyaii. Mi sima pi simiir inig imiirar hainan praprasi mi kimiirın wi simar kigrıraowi. Mi kimiir yaimwo whwonkamım wi sima nobrombropi. ²¹ Wım kima simiirın minam kiwawını, ti hiriinan dimin bibiyieyım kimiir tirim. An kara pi nididi, kimiirın ti hiriinan tirim.

Bııya krıma kimaka waraurar niki owa, krıma bıdıyar mi ididim ti dimin hiriinanın sima tirin siir mi tırsiyın, iikam kimiirın. Mi iikamım ti dimin taeminim ti sima tirim simiiram naingwowi simiir inig imiir hainan praprasi mi an kara iriipi hiriinan, kariir inigin wi simakar mi inkin hainan praprasi. Mi tariinanın kara pi inkamın ninokninkin karamaeyın pi siir hiriinan boini. Kara wi kariir inig iirar mi hainan prapraskii.

22 Mi ti kam hiriinanim ti hiriinan boinim, yim Isrelmi piugana Hibruana saiir iikam ima. Mi an kara iriipi hiriinan Isrel simiir piugana Hibru hirana saiirgisaairar inkamkin iki simiir hiriinan. Yim sima ha boinkim yim sima brougae Abraham waini yiniyem simiir yiniekim. Mi an kara iriipi hiriinan Abraham siir yiniyem simiirar yiniekim. 23 Mi sima ha boinkim, sima Kraisi miyan kamkim, aniya? Mi tapa kara kimiirin ini inkam whaowaeyin ninokninkin karamaeyin pi siir hiriinan swoki boinki Kraisi siir dimin taeminim kara tiriyim kara bimbuiwi bi tirikin, iki sima tiriyim ini simiir haiburim. Karaigin miyan inkam wadiyem simiir haiburin kara maeyaua mi biye mriiya saiir hiran i kasakasa bi nwokaigin. Sima inokinokin kariir kariira hugrimkripkiikikainanaekim, iyim kara namnanaeyim idip idip ini simiir haiburim. Mi idgiuni kam ima mi ipimpara kariir, i kwiruwa kwisuwa rani mi iyim naoni piu kingiin kara nwowim ini simiir imiir haiburim. Mi kima hiriyar naingwowi kariir kouin ini sima ywowim, aniya? 24 Mi Isrel simiir gavmanin siir inkam komii komiyyim inigakim sima kariirin idip idipin iriyyara yonkwo mi idgiuni sima mi ipimparim kariir idip idipin kamnwir iur iriyyar kwiiya iyop ipimpar. Dimusi rani, kara Kraisi siir boinmimaugin. 25 Mi om komii Rom hiran inkam komii komiyyim sima kariirin idip idipin kwoima yonkwo mi sima kariirin inar mi ipimparim idgiuni. Dimusi rani, kara Kraisi siir boinmimaugin. Mi igwira sima kariirin siiyani mi kaiyimik mi kara pariiparii naowim.

Mi siyaaɪ aka kara nɪnkɪn okwomainaiinamɪm Solwara whɪi idopwoniya hɪr, idɪp idɪpɪn kwoɪma tɪr. Mi krɪma opar mi akiiyokiyokii. Mi ii kwoimɪm simiir ii kwɪra, opara kara nakiiyokiyokiiya nɪiya kwɪr mi nabɪeya kwɪr. ²⁶ Mi ii whiekakɪm, kara ti siyɪuɪm tɪriir nɪtiyɪm mi hɪnda nami ikɪm simiir napyokiyokiɪgɪn. Mi ɪeyɪn opɪn ha nɪunaniyɪn mi kariirɪn pariiparii siya kaiyɪpɪpuwɪn. Mi kam bibiyɪeyɪm hɪi tauaeiyɪm, sima kariiram nagwoprakai kaokɪm. Kariir tɪoam mi kariir digworaekwo ɪmiir tauae haiyam. Mi kariirgɪ kariir pɪugana Isrel saiir iikamɪm, sima kariiram tɪrkɪm kariir nɪpɪmparɪm mi kariir mi ɪsomaowɪm. Mi iikamɪm Isrel simiir pɪugana saiir karamaeyɪm yɪm sima ɪriipɪ hɪriinan kariir nɪpɪmparam mi tɪrkɪm. Mi ɪiya kara om hɪr nwowiyɪm iikamɪm simiir kwoɪnɪm pɪ kariir nɪpɪmparam mi nɪsomaowamar mi aɪngwowi. Mi ɪiya kara iki niimauɪn sai pɪriywokaeyamiyɪn inkamkɪ nwo karamaeyɪn siir mi owa, niimauan wraisuɪm kariirɪn sima mi piyɪmɪk aokiyɪm pariiparii. Mi ɪiya kara whɪi komii solwara saiir whɪi bopwokɪbopwoniya hɪr mi owa, kara pariiparii pa mi okwomainaiinamɪn. Mi iikam nhɪrɪm Kraiis siir nomiiyaunan nwonamɪm miɪiyɪm kara mɪriiyɪm sima tɪrbuwɪm pariiparii. ²⁷ Kara mɪriinanaekiyɪn mi ɪni kariir ɪga ɪn ɪmar ywokiyɪm wɪr. Mi nɪi nɪiyɪm kara nhwo nɪb bi whwonkaigɪn, kara nhwo Adi Komii siiram kwɪsboɪnanaeikɪn. Mi ii nhɪrɪm, kara mhɪgar mi aokɪn mi naemɪn karamaeyar mi okɪn. Mi kara opmɪrsɪm bi mi kɪnsɪnkaigɪn mi ii whiekakɪm kara nae kɪimii bi mi inkɪuguna aekɪn. Mi opuda kariir hugiyɪm, kariir pɪua pɪ nopnopa,

nounoua mi kini. Mi kara yiuis miyikak bi nwokin kariir pu aar sibgu higrinuuwamin. ²⁸ Mi ti dimin taeminim yipiki ha nusiimauuwim kara miriyim ti aposel kam niksisaeyim simiir haiburim ti sima sima rani. Inokininokin kara iikamim Adi Komii siir piugana saiirim iki omom omomim sim nwowim simiiram pa mi aingwoyimyoki, sima ini tari wadieyar nasi tirim, iyie? Wadie tir tani. ²⁹ Mi iya kariir nomiiyauim Kraisiir sima dimin biyie tiriyim mi kara simiirsiyin pi hikakar mi owi. Mi iya inkam nwirin, inkam nwirni kwoin kiyaiiyim mi pi dimin biyie ha tiri mi an kara saikar pi ioar mi owi.

³⁰ Mi kara kariir inig iirar swoki hainan praprasi ti dimin taeminim simiirsi mi mhoiya kara kariir inigin wi minsi hainan praprasi, ti dimin taeminim yipiki iikam imiir nusiimauuwim hinin, kara kiriekak bi nwokin mi kariirin dimin whiruwaki bi tirbumbukin. ³¹ Adi Komiiyin yipiki Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir Adin, siir inigin wi komiigi komiiyar nwoyokiyokikaeyami iinokininokin. Siya ina inokninokinin, ti karar boinim kara bi niksisaekin. Kara miyan inkam kibikin. ³² Biya, iya kara om Damaskas hir nwowa mi inkam komiiyin nu kigriraowiyin Aretas nikiuwiyin siir Gavmanin siir inkam komii nwirin siya yimbingi kam nhirim hira om iir nidiyokiyokaiya saiir ano iir kaoraraowim kariiram mi sima kariiram hinar waikao. Mi kara hiriir namkiswo, kariirin wi sima pi yonkwowinin mi kariirin wi maeyauwa mi biyie miriia saiir hir pi hugripkikikaiyin. ³³ Kariirin wi simar pi hugripkikikaiyin, maeyauwa mi

biyie miriyya saiir hir. Mi kariir nomiiyauim, Krais siirim, kariirin kimidiniya nibni sima haigigi. Mi sima ha namim hiira yipiki om iir huyokiyokaiya saiiram mi sima ti nib mwis haimii haimii whiiyim kimidiniya uridni yomboborugi mi kariirin ina yonkwo kiikiraraokiyim nua hiriir. Mi ini karar yimbinainam budgiyin nua hiriir mi kara ina yun iwiskinamin. Mi kara ha haiburgigin mi ina yidamamin. Iriig.

12

Pol siya nhwo ha whinin mi siirin dimin taeminim Adi Komii siyar yisiimauu

¹ Kara pi kariir inig iirar swoki hainanprapas kripkaii. Kara ina ninokninkin ti dimin taeminim yim wi krimiir whinkinsiis haiginiu rani. Mi Adi Komii siya wi ha boini, krma wadiekim. Mi kara kimiirin pi min boinkii, dimin taeminim yipiki aowa nwokaiyim Krais siya nisiimauuim kariir pi simiir boinkii. ² Biya, biewi iuur whiiyim namkiyim mi taka iya kariirin Adi Komii siya kariir haiyin mi kariirin siya hainainam omin siya nwowin kou hiranin siir hiriir. Mi kara bi sibgu inokninkin, siya kariir haiyin mi kariir hainainamin koua hiriir. Mi tari kariir piu sasar namka, iyie? Kariir kwoinbudin siya ti niinainamin. Adi Komii sasar ninokninkini. ³ Kara kimiirin pa swoki boinkii, kara ninokninkin tani, kariir pua saeya piyamisi ama, iyie? Kariir kwoinbud ieya. Adi Komii sasar ninokninkin iskii. ⁴ Kara Adi Komii siir om hir nwowin mi ti dimin taeminim kara wakaeyim, kara pi kariir yaigar kaokwo boin

tani. Adi Komii siya pɛ kariir kɛgnɛnkɛnki rani, simiir nɛisiimauuɛm mi simiirin iikam kimiir boinmauuɛm. ⁵ Mi ti dimɛn taemɛnim yɛpiki kara kɛgim yɛm wadie imairgim. Mi kara wɛ kariir inɛg iirar asi swoki hainanpraprasɛ: Dimusi rani, simiirsika. Mi kara hinina naingwo rani. Kara ha naingwowi, kara kariir inɛg iirin wɛ dimusi hainan prapras tani, wɛ ti digworaekwowim yɛpiki iikam imiir nɛisiimauuɛm, kiriekak nwo karam kara nwowim wɛ simiirsi hainanpraprasɛ. Mi digworaekwo whiekakim kariirin sima tirbuim. Kara inkam paeprikab nɛngakin. Mi Adi Komii siya kirie komiigakin. ⁶ Mi kara kariir inɛg iirin wɛ dimusi hainan praprasam naingwo rani, wɛ dimɛn taemɛnim yɛpiki kara nɛisiimauuɛm wɛ simiirsi hainan praprasɛ mi kara wɛ inkam biyɛ ha nwo rani. Karar kɛgim simiirin, kara simiirin nɛksisae rani. Mi kara kariir inɛg iirar hainanim pɛ boriisopi. Dimusi rani, iikam kɛma wɛ ha naingwowi, inɛg komiigak inkamin karargin ti digworaekwowim simiir kou nwowin. Nɛngaka. Kara ha naingwowi kɛma ti dimɛn taemɛnim kara tirim simiiram daingwoki. Mi dimɛnim kara boinim kimiir mi kɛma wɛ haini ninoknɛnkini kariirin, kara inkam wadiekɛ piyasi owin, iyɛ? Miiyik rani.

⁷ Mi dimɛn taemɛnim Adi Komii siya nɛisiimauuɛm siir omanim yɛm wadiekɛ wadie imairgim. Adi Komii siya pɛ boriisopi kara kariir inɛg iirar swoki hainanim. Dimusi rani, ti simiirsika. Mi siya Setan siirin hɛriinansi kiwakikin dimɛnim kariir pɛua saiiram nɛkropkiyim, ma kariir nii haiginuam mi

ti hariinankinuwu kara wi kariir inig iirar hainanpraprasnam naingwo rani. ⁸ Kara Adi Komii siiramın idip idipin kwoima srii mi kariirin siyar mi whinkinsiis haiginu mi ti dimin biyeyin kariir piunau nwokaiyin yo ini siyar mi nhinikriopkiyin. Mi sima kariirin ina kiwakiyim. ⁹ Kara siiramın idip idipin kwoima srii mi siya kariirin idip idipin kwoima boin. Niingaka. Kara siirin wi kariir warauranki hai rani kara wi kinakar nwowi mi tariigina ya wi digar nwowi. Mi iikamim yipiki kirie nwo karamae nwowim, kariir kirieya wi simiir whinkinsiis haiginuwu mi wi iikamim simiir nisiimauu haiginuwu. Mi tariinanin kara ti simiirsiyin maingimainga nwo karam nwo rani kara ini maingimaingar nwowin. Mi ini kariir inig iirar hainanpraprasin ti dimin taemin bibiyeyim kariir tirbuim simiirsi, yim kariir nisiimauugim kara kiriekak rani. Mi Kraisiir kirieya kariir mhai kwoinauin sasar nwokai. ¹⁰ Kara ina ninokninkinin ta saiirin, ti dimin taeminim kara tirim yim Kraisiir inigin siir hainanpraprasikim mi kara maingimainga nwo karam bi mi okin mi biye bi mi okin mi iikamim kariirin dimin biye bi mi tirkin mi kariir bi mi kimpipisu haiginugim mi dimin biyeki bi mi itkin mi kariir bi mi ipimparkin mi kara miyik bi mi okin yim tariiginim yim dimin komii rani. Kara maingimainga nwo karam bi nwokin. Dimusi rani, kara ina ninokninkinin iya ti digworaekwowim sima nibiyami kirie nwo karamae kara nwowi, kariirin wi Kraisiyar whinkinsiis haiginuwu mi kara wi siir kirie aiir haii mi wi wadieyar swoki owi. friig.

Pol siya minam naingwokin om Korin hiran iikam simiir whinkinsiis haiginuim sima Adi Komii siir siyugi siyu iir sibgu apim

¹¹ Kara, kanakanarin inkam biyienan boinkikin, kariir inig iirar swoki hainanprapasnam. Kara hiriinanam bi naingwokin mi kariirin kima tirkin ti dimin iir tirim. Dimusi rani, kima kariir inig iir bi hainanprapraskikim mi iki iikam nhirim simiir bi boinmaugim hinin, kara aposel inkam kibikin. Mi kara inig karamae nwokiswo mi wari aposel kam nhirim yipiki kima boiniyim hinin wadiekim, sima wi kariirin dimin whirmen whirmen di swoki haiburi. ¹² Ti dimin taeminim ti kara tirim, kara kimaka biye bi nwokin. Mi ti dimin taeminim yim kimiir nisiimauugim hinin, kara Jisis Krais siir aposel inkamkin. Mi dimin kirie komii komiiyim kara tirim kimiir, iki iikamim simiir nisiimauuim, yipiki simiir kigim mouni haniin sima siinkaowim mi Adi Komii siirin kimiir mi boinmimauuim mi kimiir mi nisiimauuim hinin, Adi Komii siir kirieya ini kanakar nwowa. ¹³ Mi Adi Komii siir pugana saiir iikamim iki omom omomim simiirim, sima ta yai aiir haiyim mi kara tari simiirin kara bi hauugin? Kara kimiirin minam bi sriigikin kariirin kima kigriraowim mi nae omaka minam. Ningaka. Mi kima ha naingwowi, ti siyu hiriinanin yo ini kara mi pritirin mi kara kimiiram srii, kariirsi naingwobunam mi ti dimin biyeyim kara tirim kimiir, kima simiirin wi hindarar ti aingwo owouu iuguski. Dimusi rani, kara kimiir whinkinsiis haiginuam tiri. ¹⁴ Mi ya tariigina ya kwoimaka aeya kara boina kimiiram nitam, kimiir kignakiyam.

Mi kara wi kimiir iikamim simiir dimin whir swoki priiyiksasae hai rani, kariir whinkinsiis haiginiuamin. Nningaka. Kara kimiir dimin taemin imiir boriisopi. Kara ha naingwowi, iikam kima Kraisiirarar dwo iski. Dimin taeminim yinisisim ima bi haiigim mi simiir yopii adim simiirin simiirsi bi kigriraowikim. Dimin taeminim pi yopii ad ima haiyiskii mi yinisisimim simiirsiyin pi simar kigriraowi. An kara ini kimiir adnan ywowin Kraisiir dimin taeminim simiirsi mi wim kima ini kariir yinisisimnan ywowim. Mi kara wi dimin whir kimiir warauranki hai rani. Nningaka. ¹⁵ Kara maingimainga komiiga ti kariigi kariir umir imiirar mi igugusim kimiir whinkinsiis haiginiuam. Mi kara wi pranae pranae mirii rani, wi karar naobugi iki iikamim simiir kwoinbud imiir whinkinsiis haiginiuam. Kara kimiir whinkinsiisamin pranae pranae naingwo rani. Mi ti hiriinan siyu kibiyin kara tirin, kariir digworaekwo imiir niugugusin kimiir yio siyu wadiyairgin, aniya?

¹⁶ Mi kimiir iikam nhirim yim wi ha boini, ihi, kira kaimwovar boini. Krima ina ninokninkinim, siya krimiir digworaekwo bi kaukiki haigin. Mi Polin yio niksisaeyaki waiwiigin. Mi krimiir kwoinin siya kiyaigim mi siir yayim krimiirin ini sima ikwowaisiikiyim, inkamin nae niimauan wraisuim simam kiyau haigingigiyin simiir no-bropam, ini siir hiriinan ywowin. ¹⁷ Kima kariir boinmauugi, kara panina tirkin, ha? Mi tari, ti kamim kara nikropkiyim kimiir kignakiyim mi tari sima? ¹⁸ Kara Taitas siirin bidiyar mi sriiyin, kimiiram waraur mi itim. Mi siya bidiyar mi inkim

itin ti siir nomiiyau nwirin, ti tir nwowin saika. Mi Taitas siya kimiir bidi yikisaeyin mi kimiir dimin taemin imiir bidi mi priihai priihaiyim, iyie? Nningaka? Mi siya mi kara, krira tari Adi Komii siir naeyuin siir dimin taemin imiirara nap rani, aniya? Mi krira tari dimin whiruan siirara tir tani? Ti dimin taemin hiriinanam simiir sibgu aingwo omoki.

¹⁹ Kara ha naingwowi, kima ta yokwo aiir mwaini mi kima wi ha naingwowi, ta yokwowa krima winkiya kimiiram, krima kimiir kwoin imiir kiyaiyam kinankugika mi kima wi ha niki aingwowim krimiirin, krima wadiekim. Nningaka. Kariir nomiiyauim yipiki kara naingwokwonanaeyim, krima ti kamim yipiki Kraisiir, Adi Komii siya ini krimiirar kigiyin ti dimin taeminim ti krima boinkiyim kimiir. Mi ti yayim ti krima winkiyim ta yokwo aiir, kimiir whinkinsiis haiginuam, kima Adi Komii siirgisiir siyiu iirarar dap iski. ²⁰ Krima ta yokwowa kimiiram in whisarii bi winkika, ti simiirsika. Mi kara ta saiir saiira naingwokwonanaekin. Kara pi boriisopi, mhoiia kara niti, kimiir nini kigniyam mi kara wi ha kipi nini kigni, kima ti dimin taeminim kara boinkiyim kima wakaeyokna apam, kima simiir nap rani. Dimusi rani, wim kima wi ti dimin taeminim kara tiranim kimiir whinkinsiis haiginuam wi simiiram naingwo rani. Kara minsi naingwoyimiyoki, ti dimin taeminim kimiir waraur kara nini kigi simiirsi naingwoyimiyoknanaei. Mi iikamim irika nwirika niniinansaowi mi irika nwiraka nomboin ii ae karamae nwowi mi yayi irika

nwirika mi inii mi simiir pu imiiramar swoki aingwokwonaei mi isido whisa mi inibiri mi yai bibiyie irni nwirni mi inikbumbuwi mi dimin taeminim hindara mi priiboin priiboini, yayim iripa sibgu kitibmii boin karamae mi owi mi wim kima wi ti dimin taemin hiriinanim simiirar mi aingwo tibmii kini. ²¹ Kara ha naingwowi, mhoiia kara kimiir kignakiyam niti, kariirin wi Adi Komii siya tirki, kimiir whwonkam ida nitsi nididim. Mi kara wi iikamim yipiki kara nhinikriropkmatnoudninkigiyim wi simiirsi nouboboini, iikamim yipiki Adi Komii siir pugana saiirim simiirin wi kara nhinikriropkii. Dimusi rani, sima dimin bibiyie hiriinanim sima tirim, sima simiirsiyin naingwoyimiyok karamaekim. Sima ini dimin bibiyeyim, iikamim hai priinanae prinanaeyim sima tirim simiir napikim. Simiir kwoinim ti hiriinan dimin ima bidi yikpimaiyim. Mi hiriinankiniuwi mi kara wi ti iikam hiriinanim simiir kig rani. friig.

13

Pol siya om Korin hiran iikamim simiirin min boinkin dimin taeminim sima napiyim sima sibgu mintirao.

¹ Tariigina kara kimiir kigam niti ya kwoimaka aeya. Mi kimiir iikam nhirim sima simiir nomiiyauwim simiir nikbumbuwi mi kima wi ti yayim yipiki Adi Komii siya boinim, wi simiir wakaeyokna ap. Mi inkamim nwis nwoima mi kirimai boinkii ti siirin mi sima wi sibgu danaakninkii haiginugi. ² Kara kimiirin ti iikamim yipiki dimin biyie simiir iikam nhirim

simaka tirim, pi simiir boinkii. Biya kara kimaka waraurar niki owa kwisaka, kara kimiirin igao yai ti dimin taemin imiir boinkin. Mi tariinanin kara ti aru nwokiyin, kara kimiirin pa swoki boinkii. Mhoiya kara kimiir kigam swoki iti, kara wi inkam nwirni swoki kiwaki rani, rirmiya nwowamin, yipiki dimin biyie tirin mi naingwoyimyok karamae ha nwowin. Kara kimiirin ti dimin biyeyim kima tirim wi simiirsi nonkwobumbuninkini. ³ Mi kara kimiiram waraur niti mi iikamim dimin bibiyie tirim simiir nini onkwobumbuninkingigam mi kima wi haini ninokninkini kariirin Jisis Krais siyar boinkikin. Mi iya siya kariir boinin, kimiir dimin bibiyeyim simiir nonkwobumbuninkinam mi kima wi haini ninokninkini, siir kirieya kimaka waraur nwowa sapisap rani. Nningaka. Saeya komiiga. ⁴ Mi iya Krais siya iikam krimiir hiriinanar mi owin, inkamim siirin ina mi hainamim paeyin hiiniya nirioninkinin, saika ha ninkin irinugiyim mi siya ina yaonamin. Mi tariinanin Adi Komii krimiir Wanin siya siir kirie komiia yipiki siir hidninsiin idwowin mi siya omwai ha swoki waiyan, saiirin siir bidi hauugiya. Krima mi Krais siya krima wi iripar haingiriyiu owi mi nim krima inkam kirie komiiyan tani. Mi Adi Komii siya krimiirin wi siir kirie komii aiir whinkinsiis haiginuwi. Mi mhoiya krima niti mi krima wi siir kirieya saiir nisisiimauwi iikam kimiir waraurin, ta krima hida kimiir saiir hiriinan.

⁵ Kima, kima kimar hidnaei mi kima wi haini sibgu inokninkini, iyie? Nningaka, kima Krais siir yaiya kimiir kwoinawu nwokaiya saiir wakaeyokna

apikim. Mi kima tari ninokninkin tani, Krais siya kimiir kwoinaw waraur nwokaii, aniya? Mi kima siiram naingwo tibmii kini, kima tira saiir hiriinan mi siya wi kimiir kwoinaw kwirii idwokaii. Mi hiriinan tir karamae nwowi mi siya wi waraur nwo rani. ⁶ Kara hiriyyar naingwo tibmii kini, kima ina ninokninkinim Krais Jisis siya krimiir kwoinaw nwokaiyin. Krima iikamim yipiki niksisaeyim sim tani. Nningaka. ⁷ Krima Adi Komii siiram in minam kwis boini, siya wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginuwim. Mi kima wi hiriinanki nwowi, iki dimin bibiyeyim simiir wakaeyokna apim. Krima siiram in ti dimin taemin hiriinanin simiiram bi srugikin mi iki iikamim pa nwoki aingwowim, krima inkam wadiekim. Nningaka. Mi iikamim krimiirin hiriinan naingwowi, krima ini yikiigiyim, ya ta hiriinana ya dimin komii rani. Krima ha naingwowi, wari kima tirim yim ini ywowim, simiirarar dap iski. ⁸ Kima ina ninokninkinim ta saiirin, krima wi ta yaimwoki yaimwowa saiir dimin sim whir swoki kinkrip rani. Krima whinkinsiis haiginuwanin diminin whirkiwhiruwairgin ya yaimwoki yaimwo aeya. ⁹ Mi kima Krais siir yai imiir wakaeyokna api, kima tira saiir hiriinan mi krima wi maigimaiga nwo rani, krimiir Adi Komiiyin siir kirieya iki iikamim yipiki dimin bibiyeyim sima napiyim simiir nonkwobumbuninkiniya saiir nisiimauuwim. Mi iikamim krimiirin ha naingwowi, krima ini inig karamae ywowim yo ti hiriinan mi owiyim, yi ini mi owin. Inokinokin krima Adi Komii siiramar

sriininaeikim, kimiir whinkinsiis haiginuwam. Mi kima wi siir yai aiir nwoki wakaeyokna apim, kima tira saiir hiriinan. ¹⁰ Kariirin inigak Adi Komii siya nwowaiginugin, Adi Komii siir iikamim simiir grabim. Mi an kara kimiir tirbuwam tir tani. Mi hiriinankinuwu, biyyin kima saiir mwain mi wi kima kimar swoki grabna, iya kara ti aruwa niki owin. Mi mhoiyya kara niti kimiir kigam, kara wi ta kariir kirie aiir nini tirni rani. Kara kimiirin wi hinda grab haiginuwu. Mi kima wi wadiei wadie nwoki owim.

¹¹ Ti kariir nomiyauwim, krimiir yayim ini dig ywokiyim mi krma kimiirin pi hindara nokboinmamaigii. Kima dimin bibiyeyim simiirin digumii haimriiyugig mi kima dimin miyikim simiiramar dinmiininkin iski. Irni nwinri dinan whinkinsiis ankinsiis mi kwoin whirua dwo mi iripa dingwomamair aekiyam. Mi Adi Komiiyin yipikin krimiiramar naingwokwo nanaeyin mi krimiir whinkinsiis haiginuwiyin, iripa krma nongwomamair aeyam siya wi kimakar nwowi inokinokin. ¹² Kima ti Adi Komii siir iikamim warauranim, kima irni nwinri dikboinmamair mi in min dinan ininkwo aninkwo.

¹³ Mi Adi Komii krimiir Wanin siir piugana tirana saiir iikamim sima kimiir nikboinmamaigikin. ¹⁴ Kara hinina naingwowi, Biyyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisi siya krimiiramar nwoki aingwobumbuwim. Mi Adi Komii siya wi krimiiramar nwoki aingwokwo irkakim. Mi Adi Komii siir naeyuin siya wi kimakar nwowi, kimiir kwoinaw waraur kimiir nomiyauunan. Iriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f